

5. Bahadır ile Cemal büyük bir umutla işe girmek için bir fabrikaya giderler. Bahadır mülakata girer. Mülakat sonrası Cemal arkadaşı Bahadır'ı görünce, "Yüzün bin parça olmuş, sanırım mülakat iyi geçmedi" der. Burada Cemal süje, Bahadır obje, "Yüzün bin parça olmuş, sanırım mülakat iyi geçmedi" ifadesi ise, süje ile obje arasındaki ilişkiden ortaya çıkan bilgidir.

Parçada sözü edilen bilginin ortaya çıkmasında, aşağıdaki bilgi aktarlarından hangisi daha etkin rol oynamıştır?

- A) Düşünme
B) Algı
C) Anlama
D) Açıklama
E) İnanç

6. "Akıl yürütme değil alışkanlıktır insanın rehberi. Eğer alışkanlık olmasaydı hiç bir şeyden emin olmazdık ve belleğimizde o an taze olanlar ve hemen o sırada algıladıklarımız dışında hiçbir şey bilemezdik."

David Hume'un bu sözleri hangi bilgi kuramını vurgulamaktadır?

- A) Septisizm
B) Empirizm
C) Rasyonalizm
D) Pozitivizm
E) Entüsyonizm

7. Varlığın bilgisine ancak öznenen hareketle varılabilir. Bunun için öncelikle öznenin toplumsal çevreden, ekonomiden, tarihten edinilen kanıları, varlıkların gerçekten var olup olmadığına ilişkin düşünceleri, bilincin nesnesi olmayan her şeyi paranteze alıp bir yana bırakılmalıdır. Bunun sonucunda varlığa yönelen bilinç öz bilgisine ulaşır.

Parçada sözü edilen bilgi görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kritisizm
B) Rasyonalizm
C) Entüsyonizm
D) Analitik felsefe
E) Fenomenoloji

8. Elimde bir anahtar, karşımda açılması gereken bir kasa var. Anahtar kasayı açıyorsa anahtar doğru anahtardır, açmıyorsa doğru değildir. Sahip olduğumuz bilgilerin doğruluğu da bu anahtar gibidir. Eğer bilgimiz yaşamımızda ilişkili olduğu sorunu çözüyorsa doğru, çözmüyorsa doğru değildir.

Bu parçaya göre, bilginin doğruluk ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Apaçıklık
B) Yararlılık
C) Tutarlılık
D) Uygunluk
E) Tümel uzlaşım

9. O, "Bilginin kaynağı nedir?" sorusuna cevap verirken bilgiyi elde etmede sadece akli yeterli görmez; aynı şekilde deneyin de yeterli olmadığı görüşündedir. Bilgi üzerine düşünen filozofların bu iki kaynaktan sadece birini seçmesini de yadırgar. Bu yüzden duyularımız olmasaydı nesnelere fark edemeyeceğimizi, anlama gücümüz de olmasaydı bu kez de onları kavrayamayacağımızı belirtir.

Bu parçada ifade edilen görüşleri savunan filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gazali
B) Hegel
C) Kant
D) Bergson
E) Descartes

10. Felsefe tarihi boyunca bilginin değeri konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bu görüşlerden biri, bilginin değer ölçüsü olarak bilimsel bilgiyi göstermiştir. Bilimsel bilgi, doğruluğu aklın yönettiği deneysel yöntemlerle denetlenebilir olan olgusal bir bilgidir.

Parçada sözü edilen bilgi kuramı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Empirizm
B) Septisizm
C) Rasyonalizm
D) Pozitivizm
E) Entüsyonizm

BİLGİ FELSEFESİ - III

1. Platon'a göre idealar yaratılmamış, yok olamaz, değişmez, hep kendi kendisiyle aynı kalan, parçalanamaz bütünlerdir. Biz bunlara duyuşsal yaşamımızın kendi içine hapsedilmiş donuk sönüklüğünü kazıyarak ulaşabiliriz. Bu ise ancak insandaki en büyük yeti olan akılla mümkün olur. Platon, aklın sürekli değişen duyular karşısında kalıcı olduğunu ifade eder.

Platon'un bu görüşü hangi bilgi kuramının içinde değerlendirilir?

- A) Rasyonalizm
B) Empirizm
C) Septisizm
D) Pozitivizm
E) Entüsyonizm

2. Sofistlerin düşünce yapısı durup dururken oluşmamıştır. Kendilerinden önceki doğa filozofları her şeyin kendisinden oluştuğu 'arkhe'nin peşindediler. Doğa filozofları bu konuda birbirlerinden farklı, kimi zaman zıt sonuçlara varmışlardı. İşte bu durum Sofistlerin var olanın, onu bilen kişiden bağımsız olamayacağını düşünmelerine yol açtı. Böylelikle var olanın ve onun dayandığı ilkenin nesnel, herkes için geçerli olan bir yasaşının olmayacağını, her şey insana nasıl görünüyorsa öyle olacağını savunan Sofist gelenek oluştu.

Bu parçaya dayanarak, Sofistlerle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Mutlak bilginin imkanını reddetmişlerdir.
B) Yeni ve özgün düşünceler ileri sürmüşlerdir.
C) Kendinden önceki bazı görüşlerden yararlanmışlardır.
D) Doğruluğun insanlara göre değiştiğini iddia etmişlerdir.
E) İnsanı her şeyin ölçüsü olarak değerlendirmişlerdir.

3. Güneş çıkınca toprak ısınmaktadır. Bu durum, sıcaklığın güneşle ilişkisi olduğunu göstermektedir. Bunun her zaman ve her yerde hep böyle olduğunu ve hiç değişmediğini gören insanlar, bu iki olay arasında bir bağ olduğunu düşünmeye başlıyorlardı. İşte insanların zihnindeki nedensellik ilişkisi bu şekilde sonradan oluşan bir bilgidir.

Bu parça aşağıdaki özgün görüşlerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Pyrrhon'un kuşkuçuluğuyla
B) Hume'un alışkanlıkla açıkladığı nedensellik
C) Comte'un olguları temel alan bilgi anlayışıyla
D) Hegel'in akılcılığı esas alan görüşüyle
E) Descartes'in metodik şüpheciligiyle

4. Hume, doğada bir olayın ardından başka bir olayın birkaç kez geldiğini gözlemleyince, önce geleni neden sonra geleni sonuç olarak tanımladığımızı belirtir. Bu olaylar zincirinin gelecekte tekrar edeceğine dair elimizde rasyonel bir kanıt olmadığını öne süren Hume, neden ile sonuç arasındaki ilişkinin bir alışkanlık olduğunu ifade eder.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Doğadaki her olayın bir nedeni vardır, nedensiz hiçbir olay yoktur.
B) Nedensellik yasası, deneye hiç başvurmadan düşünceyle kavranabilir.
C) Nedensellik ilkesi deney öncesinde insan aklında vardır.
D) Duyular ve akıl, olaylar arasındaki gerçek ilişkiyi değil, görüntüyü yansıtır.
E) Nedensellik ilişkisinin mantıksal olarak kesin bir dayanağı yoktur.

5. İleride bir su birikintisi var. Bunu nereden biliyorum? Çünkü onu görüyorum. Ancak yanımdakiler gördüğüm şeyin su birikintisi değil bir serap olduğunu söylüyorlar. Bunun üzerine gördüğüm şeyden kuşku duymaya başlıyorum. Demek ki gördüğüm şeyin su mu yoksa serap mı olduğunu yalnız başıma benim bilmem mümkün değil. Gördüğüm şeyin ne olduğunu benim dışımdakiler ne kabul ediyorsa ancak o zaman bilgilerimin doğruluğundan kuşku duymuyorum.

Bu parçada görüşlerini dile getiren kişi, aşağıdakilerden hangisini bilginin doğruluk ölçütü olarak kabul etmektedir?

- A) Apaçıklık
B) Yararlılık
C) Tutarlılık
D) Uygunluk
E) Tümel uzlaşım

6. Bir toplantıya gittim. Kürsüde konuşan biri var. Bunu nereden biliyorum? Çünkü onu görüyorum. Bundan hareketle algıladığım maddi bir nesnenin var olduğu sonucunu çıkarırım. Peki, bu çıkarımın doğru olduğundan nasıl emin olabilirim? Konuşan kişinin sesini duyuyorum, dolayısıyla bu deneyimim gördüğüm şeyin gerçek olduğunu gösteriyor. Ancak yanımdakiler konuşan kişinin görüntüden ibaret bir hologram olduğunu söylüyorlar. Bunun üzerine gördüğüm şeyden kuşku duymaya başlıyorum. Buradan duyularımın, duyulur olanın ötesinde bulunanlarla temas etmediğini, bizim gerçeğe erişmemizde sınırlı olduğunu anlıyorum.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) İnsan duyularla gerçeğin ne olduğunu bilemez.
B) Duyulardan gelen bilginin doğruluğu, başka duyulardan gelen bilgilerle anlaşılır.
C) Duyular nesnelere olduğu gibi değil, göründükleri gibi yansıtırlar.
D) Duyular aracılığıyla ulaşılan bilgilerin doğruluğu kuşkuludur.
E) Duyular bize belirli bir varlık alanı hakkında bilgi verir.

7. Eğer bir duyu organının eksikliğinden dolayı bir insan duyular dünyası ile ilgili izlenimlere sahip değilse, onunla ilgili fikirlere de sahip değildir. Örneğin, gözleri görmeyen biri renklerin izlenimine sahip olmadığı için renklerle ilgili bir fikre de sahip değildir. Aynı şekilde doğuştan sağır olan birinin zihninde de seslerle ilgili bir fikir yoktur. Çünkü fikirler (idealar) izlenimlerin, duyuların canlılığını kaybetmiş kopyalarıdır.

Bu parçadaki görüşler aşağıdakilerden hangisine yakındır?

- A) Platon'un rasyonalizmine
B) Comte'un pozitivizmine
C) Bergson'un entüsyonizmine
D) Hume'un empirizmine
E) Kant'ın kritisizmine

8. Yağmur yağmadan önce kurbağaların bağıştıklarını gözlemleyen ilk insanlar, kuraklık günlerinde kurbağalar gibi bağışarak yağmur yağdırmak için büyü yaparlardı. Çünkü aynı nedenin aynı sonucu doğuracağına inanıyorlardı. Biz biliyoruz ki, kurbağaların bağışması yağmurun yağmasının nedeni değildir. Sadece, bunun gibi doğadaki olayları da düzenli olarak art arda geldiğini görünce, zihnimizde, gelecekte olacakların geçmişe benzeyeceği fikri doğmaktadır. Dolayısıyla bu fikir gözlemlerin bir sonucudur.

Bu parça aşağıdakilerden hangisine destekler niteliktedir?

- A) Bilimsel yöntemlerle kanıtlanan bilginin doğru olduğunu ileri süren pozitivizmi
B) Kesin bilgiye ulaşmayı olanaksız gören septisizmi
C) Bilginin deney ürünü olduğunu öne süren empirizmi
D) Nedensellik ilkesinin akılda önceden var olduğunu savunan rasyonalizmi
E) Doğru bilgiye doğrudan bir kavrayışla ulaşabileceğini ileri süren entüsyonizmi

BİLGİ FELSEFESİ - IV

1. Herkes, suyun ısıtılırsa buharlaşacağını, bulutların toplandığında yağmurun yağacağını, rüzgarın esmesiyle ağaçların sallanacağını bilir. Yaşamımızda öngörülerde bulunabilmemiz bu gibi bilgilerle olanaklıdır. Örneğin, biraz sonra yağmur yağacak dediğimde, bunun bir dayanağı vardır. Ancak olaylar her zaman da dediğimiz gibi olmayabilir. Bulutlar toplanıp yağmur vermeden rüzgarın esmesiyle dağılılabılır.

Parçada sözü edilen bilgi türü ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Doğruluğu olasılıklıdır.
- B) Genellenebilir değildir.
- C) Deneyimle kazanılmıştır.
- D) Sistemli bilgilerdir.
- E) Kişilere göre değişir.

2. Bilgi konusunda ileri sürülen görüşler genel olarak iki temel kaynak belirtir. Biri, içinde yaşanan ve duyularla algılanan doğa, öteki, insandaki üretici ve yaratıcı nitelik taşıdığı söylenen us ve kavrayış yeteneğidir. Bu iki düşünme biçiminden de birçok öğreti doğmuştur. Ancak doğadan deneyle elde edilen bilgi de düşünme yeteneğine dayanan bilgi de asla tam ve kesin olamaz, bu nedenle ikisi de gerçeğin kavranmasında yetersizdir. Varlıkları bize oldukları gibi veren bilgi, sezgidir. Gerçeklik sezgi ile bir kerede ve tam olarak kavranır.

Bu parçada savunulan bilgi kuramı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilgiye ulaşmada akli etkin araç görmektedir.
- B) Düşünme yetisini algıyla sınırlandırmaktadır.
- C) Mutlak bilginin imkanını reddetmektedir.
- D) Empirizmin görüşlerine önem vermektedir.
- E) Rasyonalizm bilgi kuramına karşıdır.

3. Suyun ısıtıldığında buhar, soğutulduğunda buz haline geleceğini biliyoruz. Peki bu bilgimizin kaynağı nedir? Biz yaşamımızda neye tanık olmuşsak onun bilgisine sahibiz. Eğer suyun ısıtıldığında buz, soğutulduğunda buhar haline geldiğine tanık olsaydık, bu kez biz böyle bir neden-sonuç bilgisine sahip olacaktık.

Bu parça, aşağıdaki özgün görüşlerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Descartes'ın rasyonalizmiyle
- B) Comte'un pozitivizmiyle
- C) Hume'un empirizmiyle
- D) Dewey'nin pragmatizmiyle
- E) Pyrrhon'un kuşkuculuğuyla

4. Bilimsel bir bilgiye kesinlik, evrensellik ve zorunluluğu apriori bilgi sağlamasına karşın, deneyin olanağı tüm apriori bilgilerimize nesnel objektif geçerlilik veren şeydir ve deneyim, fenomenler olarak objeler hakkındaki kavramlara dayanılarak olan bir senteze dayanır.

Bu parça hangi bilgi kuramının görüşlerini vurgulamaktadır?

- A) Rasyonalizm
- B) Kritisizm
- C) Empirizm
- D) Pozitivizm
- E) Analitik felsefe

5. Mantıkçı pozitivistlere göre, bir önerme deney ve gözlemlerle sınanabiliyorsa anlamlı, sınanamıyorsa anlamsızdır.

Buna göre, aşağıdaki önermelerden hangisi anlamlı değildir?

- A) Varlığın özü sudur.
- B) Yeşil elmalar ekşidir.
- C) Arif çarpım tablosunu bilmiyor.
- D) Bardaktaki süt ekşimiştir.
- E) Bazı otçul hayvanlar iki ayaklıdır.

6. Doğa filozofları, "Evrenin ilk ögesi nedir?" sorusuna cevap aramışlardır. Thales'e göre evrenin ilk ögesi su, Anaksimenes'e göre hava, Herakleitos'a göre ateştir. Bunun gibi hemen her filozof kendince bir ilk öge varsaymıştır. Ancak bunu sadece bir iddia olarak öne sürüp öylece bırakmamıştır. Her filozof kendi iddiasını destekleyecek güçlü kanıtlar ortaya koymuştur. Aksi durumda filozofların görüşleri ciddiye alınmaz, dolayısıyla felsefe tarihinde de yer almazdı.

Bu parça, aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Kuşku duymanın
- B) Temellendirmenin
- C) Tümel uzlaşımın
- D) Tarafsız olmanın
- E) Kendine güvenmenin

7. Doğada önce gelen olay neden, onun hemen sonrasında gelen olay sonuç olarak adlandırılır. İki olayın kısa zaman aralığıyla birbirini takip etmesi bir süre sonra bizde mantıksal olarak zorunlu bir ilişki olduğunu sanmamıza yol açar. Oysa bu ilişkinin temeli, iki olayın birbiri peşi sıra geldiğinin gözlenmesiyle oluşan alışkanlığa dayanır. Buna göre, yağmur yağmadan önce dizlerinin ağrıdan sızladığını söyleyen romatizma rahatsızlığı olan biri, buna dayanarak dizlerin sızlamasını yağmurun yağmasının nedeni olarak düşünebilir. Ancak böyle bir düşünce sadece bir alışkanlıktan ibaretir.

Bu parça aşağıdakilerden hangisine desteklenmektedir?

- A) Bilimsel yöntemlerle kanıtlanan bilginin doğru olduğunu ileri süren pozitivizmi
- B) Kesin bilgiye ulaşmayı olanaksız gören septisizmi
- C) Bilginin deney ürünü olduğunu öne süren empirizmi
- D) Nedenselliğin aklın bir ilkesi olduğunu savunan rasyonalizmi
- E) Doğru bilgiye doğrudan bir kavrayışla ulaşılabileceğini ileri süren entüistyonizmi

8. Deneysel ve gözlem yoluyla test edilemeyen her şey metafiziktir. Metafizik bilgileri felsefeden arındırmak ve felsefeyi bilimsel ilkeler ışığında yeniden yapılandırmak gerekir. Felsefenin görevi düşünsel bir etkinlik olmaktan çok dildeki kavramları çözümlenmek olmalıdır. Çünkü dil geçekliğin resmidir. Dil ile gerçek aynı yapıya sahiptir.

Bu parçada sözü edilen bilgi görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rasyonalizm
- B) Kritisizm
- C) Empirizm
- D) Pozitivizm
- E) Analitik felsefe

9. Süje-obje arasındaki ilişkiden birçok bilgi doğar. Bu bilgiler farklı alanlarda, farklı yöntemlerle, farklı bilgi aktarımlarıyla, farklı bir yaklaşım biçimiyle elde edilir. Bu bilgi türlerinden biri de teknik bilgidir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi teknik bilgi ile ilgili olarak söylenemez?

- A) İnsanın varlığı anlamasını amaçlar.
- B) Bilimsel gelişmelere önemli katkıları vardır.
- C) Doğayı egemenlik altına almayı sağlar.
- D) Bilimsel bilgilerin sonuçlarından yararlanır.
- E) Nesneleri kullanılabilir araç gerece dönüştürür.

10. **Aşağıdakilerden hangisinin doğruluğu "yararlılık" ölçütü ile açıklanabilir?**

- A) Işıldayan demir pas tutmaz.
- B) Aynı şeye eşit olan şeyler birbirine eşittir.
- C) Bugün Bursa'da metrekareye 147.4 kilogram yağış düştü.
- D) Anız yakmak toprağa zarar verdiği için yanlış bir uygulamadır.
- E) Kutuplardaki hayvanlar yağlı ve tüylüdürler.

VARLIK FELSEFESİ - I

1. Gerçeklik, düşünceden bağımsız, somut olarak var olandır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bu tanıma uygun bir gerçeklik örneği değildir?

- A) Bir kanadı kırık kuş
- B) İki kapılı bir otomobil
- C) Üç tarafı deniz bir ülke
- D) Dört ayaklı bir böcek
- E) Beş kenarlı bir çokgen

2. Felsefe varlık hakkında çeşitli sorular sorar. Bu sorulardan biri de varlığın neliğine ilişkin sorular oluşturur. Filozoflar da bu sorulara kendince çeşitli cevaplar vermişlerdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi varlığın neliğine ilişkin sorulara verilen cevaplardan biri değildir?

- A) Varlık vardır.
- B) Varlık maddedir.
- C) Varlık oluşur.
- D) Varlık ideadır.
- E) Varlık fenomendir.

3. Felsefeye göre varlıklar reel varlıklar ve ideal varlıklar olarak ayrılır. Reel varlık, oluş ve hareket içindedir, zaman ve mekana bağlı olarak değişir, fakat var oluşu bizden bağımsızdır. İdeal varlıkta oluş, hareket ve değişim yoktur; zaman ve mekana bağlı değildir fakat var oluşu bize bağlıdır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi ideal varlığı örneklendirir?

- A) Dünyanın yedi harikasından Tac Mahal
- B) Picasso'nun yaptığı "Ağlayan Kadın" tablosu
- C) Nazım Hikmet'in yazdığı şiir kitabı
- D) Campanella'nın tasarladığı Güneş Ülkesi
- E) Yer altından çıkarılan doğal gaz

4. Kutup yıldızı, biz görsek de görmesek de, düşünelim de düşünmesek de uzayda duruyor. Eğer biz Kutup yıldızını hiç görmemiş olsaydık, bu durum onun varlığına hiçbir etkisi olmazdı. Tıpkı şu an görmediğimiz, bilemediğimiz, düşünmediğimiz birçok yıldızın varlığına etki edemediğimiz gibi.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Öznenen bağımsız bir dış dünya vardır.
- B) Varlığın nasıl bir yapısı olduğu bilinemez.
- C) Nesnelere ayrı ideal varlıklar vardır.
- D) İdeal varlıkların temeli deneye dayanır.
- E) Varlığın neliğini madde oluşturur.

5. Felsefe sorduğu sorularla metafizik ve ontolojiyi birlikte değerlendirir. İnsan aklının sorgulama alanında olan bu iki disiplini keskin sınırlarla birbirinden ayırmak güçtür. Metafizik hem fiziksel evreni hem de fizik ötesini kendisine inceleme konusu olarak alırken, ontoloji kendisini sadece var olanla sınırlandırır. Bu açıdan bilimin, araştırma konuları itibarıyla daha çok ontolojiyle ilgilidir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Konusu itibarıyla ontoloji metafizikten daha kapsamlıdır.
- B) Ontoloji, nesnelere dünyasına ilişkin nesnel açıklamalar yapar.
- C) Metafizik akıl ve mantık ilkelerine uygun değildir.
- D) Ontoloji, varlığı neden-sonuç ilişkisi bakımından inceler.
- E) Metafizik gerek somut gerek soyut var olan her şeyi konu edinir.

VARLIK FELSEFESİ - I

6. Evet, zihin dünyamızda Platon'un iddia ettiği gibi bir idealar var, bir de duyulur dünya olan fenomenler var. Ancak idealar, Platon'un iddia ettiği gibi, fenomenlerden ayrı değildir. Eğer fenomenlerden edindiklerimiz olmasaydı idealar da olmazdı. Söz gelimi, biz daha önce karınca görmemiş olsaydık bizde bir karınca ideası olmazdı. Acaba Platon'un zihninde televizyon ideası var mıydı? Elbette yoktu, çünkü hiç görmemişti; ancak karınca ideası vardı, çünkü karınca görmüştü.

Bu parçadan hareketle, idealar hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Mutlak olduğu
- B) Değişmez olduğu
- C) Deneysel olduğu
- D) Sonsuz olduğu
- E) Zaman üstü olduğu

7. Aristoteles'e göre, varlığın oluşumuna sağlayan dört neden vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu dört nedenden biri değildir?

- A) Formel neden
- B) Ereksel neden
- C) Maddi neden
- D) Mümkün neden
- E) Yapıcı neden

8. Varlık konusu felsefenin olduğu gibi bilimin de konusudur. Bilim varlığı ele alırken doğası gereği bilimsel bir tutum izler.

Buna göre, bilimin varlığı ele alış tarzı hakkında aşağıdakilerin hangisi söylenemez?

- A) Varlığın bilgisini elde etmede akli esas alır.
- B) Varlığın olup olmadığını sorgulamaz.
- C) Sadece gözlenebilir somut varlıkları inceler.
- D) Varlığı araştırırken indirgemeci ve seçicidir.
- E) Her olayın bir nedeni olduğunu kabul eder.

9. Aristoteles varlık görüşünde form ile madde arasındaki ilişkiyi açıklar. Ona göre form ancak madde ile vardır. Form olarak insan bir şey ifade etmez. Söz gelimi, Kallikles ve Sokrates, formu bakımından aynı fakat maddeleri ayırır. Çünkü form bölünmez, madde bölünebilir. Sokrates'i Sokrates yapan, diğer kişilerden ayıran özelliği maddesinin belirlenmesi sonucunda girdiği formudur. Form, maddenin belirlenmesi sonucunda oluşmaktadır. Bireysel farklılığı sağlayan, bireyin belirlenen maddesidir. Sokrates'i Kallikles'ten ayıran şey Sokrates'in eti, kemiğidir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Varlığın varlığı özneye bağlıdır.
- B) Bireyi tümelden ayıran şey maddedir.
- C) Tüm varlıklar iki tözden oluşmuştur.
- D) Doğada hep aynı kalan hiçbir varlık yoktur.
- E) Var olan şey sadece maddedir.

10. Bazı filozoflar metafiziği tümüyle reddetmektedir. Ancak onların bu tutumu akli metafizik konuları düşünmekten alıkoymamaktadır. Ruh var mıdır? Varlığın özü nedir? Evrenin bir başı ve sonu var mıdır? Evrende amaçlılık var mıdır? Bu sorular bizim metafiziği reddetmemizle akıldan uçup gitmiyor. Aksine akıl bunları derinlemesine düşünmede, anlamada çok ısrarcı. Belki metafizik sorulara kesin bir cevabımız yok, ama yine de tarih boyunca insan zihnini hep kurcalamış, rahatsız etmiş ve hâlâ rahatsız etmeye de devam ediyor.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Metafiziğin konularının belirsiz olması
- B) Metafiziğin kaçınılmaz bir etkinlik olması
- C) Metafiziğin sistematik bir düşünce olması
- D) Metafiziğin soyut bir bilgi alanı olması
- E) Metafiziğin deney üstü bir disiplin olması

VARLIK FELSEFESİ - II

1. Varlık en son şeydir. Var olanın arkasında deney alanlarını aşan bir temel yoktur. Tanrı, ruh, ölümsüzlük, evrenin özü gibi soyut varlık alanına ilişkin kesin bir cevap verilemez. Kant, bu alanı aklı aşan bir felsefe olarak niteler ve anlama yetisinin kavramları ancak deney ile geçerli olduğunu belirtir.

Parçada sözü edilen felsefe disiplini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mantık
B) Etik
C) Metafizik
D) Epistemoloji
E) Doğa felsefesi

2. Sıfır kilometre bir otomobil almıştım. Yirmi yıl boyunca özenle korudum, kullandım. Ancak, her şeyi eskiten zaman çok sevdiğim bu ilk arabamı da eskitmeye, çürütmeye başlayınca istemeye istemeye sattım. Şu an aradan sekiz yıl geçti, belki o vefalı otomobilim şu an bir hurdacıda ezilmiş, parçalanmıştır. Ancak çok sevdiğim o ilk arabam benim zihnimde ne ezilmiş, ne parçalanmış, ne de eskimemiş; yepyeni, ilk aldığım gün gibi duruyor.

Bu parça aşağıdakilerden hangisine "örnek oluşturur?"

- A) Varlık maddedir, madde dışında hiçbir töz yoktur, diyen Hobbes'un materyalizmine
B) Varlığı, idealar ve görünüşler olarak ayıran Platon'un idealizmine
C) Varlığın madde ve ruhtan oluştuğunu söyleyen Descartes'in düalist görüşüne
D) Her şey değişir, değişmeyen tek şey değişimdir, diyen Herakleitos'un oluş felsefesine
E) Varlığı, "varoluş" ve "öz" kavramlarıyla açıklayan Sartre'in egzistansiyalizmine

3. Ontoloji, varlığı, var olanları bir bütün olarak ele alıp inceleyen felsefe disiplini. Varlığın bilimi anlamına gelen ontoloji, varlığı bir bütün olarak ele alıp, var olanın temel yapısı, türleri ve biçimleriyle ilgili sorularla uğraşır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi ontolojinin sorularından biri değildir?

- A) Bir şey gerçekten var mıdır?
B) Evrende düzen var mıdır?
C) Varlığın kaç tözü vardır?
D) Varlığı bilmek mümkün müdür?
E) Varlık bir midir, çok mudur?

4. Bir miktar kumun belirgin bir formu vardır. Kum özü itibarıyla bir maddedir. Bir insan bir miktar kumu cama dönüştürebilir; böylece kum madde olarak yeni bir form kazanır. Kum cam yapan şey, bir madde olan kumla birleşen formdur. Form bize camın ne tür bir şey olduğunu gösterir. Fakat cam, kendi kendini yapan bir şey olamaz. Camı bir insan yapar. İnsanın zihninde camın amacını yerine getirmesi açısından nasıl görünmesi gerektiğine ilişkin belli fikirler vardır. Uygun bir ham maddeyle çalışarak camı yapar. Burada kum madde cam formdur, fakat kum da kayaya göre formdur; cam ise şişeye göre maddedir.

Aristoteles'in varlık görüşünü yansıtan bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Bir varlık hem form hem madde olabilir.
B) Her varlık belli bir form ile algılanır.
C) Maddede oluş ve değişim vardır.
D) Madde formun taşıyıcısıdır.
E) Mutlak varlık maddedir.

5. Var olanların temelinde akıl veya mutlak ruh denilen "Geist" vardır. Tüm varlıklar, zorunlu "Geist"-ten diyalektik süreçle oluşmuşlardır. Diyalektik, zıt güçlerin birleşerek sentez oluşturması, sentezinde zamanla zıddını yaratarak zıddıyla birleşmesi sonucu yeni bir sentez oluşturmasıdır. Bu süreç sürekli devam eder.

Parçadaki varlık görüşünü savunan filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hegel
B) Kant
C) Hobbes
D) Berkeley
E) Herakleitos

6. Bir şey var olsaydı, bu ya sonradan olmuş ya da ebedi olurdu; bu ne var olandan ne de var olmayandan meydana gelebilir. Öncesiz olamaz, yoksa sonsuz olurdu. Sonsuz ise hiç bir yerde yok; ne kendinde ne de başka bir şeyde...

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Yokluk yoktur.
B) Varlık vardır.
C) Varlık yoktur.
D) Her şey değişir.
E) Oluş her şeydir.

7. Aşağıdakilerden hangileri çağdaş varlık görüşüdür?

- A) Varlık insan zihninden bağımsız bir gerçeklik olarak vardır.
B) Bir obje insan yaşamına bir katkısı varsa, insanın amacına yardımcı oluyorsa gerçektir.
C) Evrenin bir başlangıcı ve sonu yoktur.
D) Ruh, fiziki organizmaya bağlı olup, maddenin bir fonksiyonudur.
E) Varlıkların ideası başka bir evrende değil, varlıkların içindeki özüdür.

8. Evrendeki tüm varlıklar atomdan meydana gelmiştir. Atomlar ezeli ve ebedidir. Yer kaplayan, gözle görülemeyen, parçalanamayan, ağırlıkları olan atomlar, sayısız biçimdedirler, sürekli hareket halindedirler. Varlık, boşlukta hareket eden atomların çeşitli oranlarda birleşmesiyle kendiliğinden oluşmuştur. Kaba ve ağır hareket eden atomlar toprağı, daha hızlı daha ince olan atomlar hava ve suyu oluştururlar. Ruh ise en ince olan atomlardan oluşmuştur. Bu oluşumda ne bir yaratıcı güç ne de bir rastlantı vardır.

Bu parça, aşağıdaki görüşlerden hangisine yakın düşünceleri vurgulamaktadır?

- A) Demokritos'un materyalizmi
B) Herakleitos'un oluş felsefesi
C) Aristoteles'in madde-form öğretisi
D) Platon'un idealizmi
E) Descartes'in düalist varlık görüşü

9. Herakleitos'a göre, evrendeki her şey değişme, akış, oluş halindedir. O, evrenin ana maddesinin ateş olduğunu, tüm varlıkların ateşten meydana geldiğini ve geri ateşe dönüştüğünü ileri sürer. Örneğin, ateş buhar sonra su ardından toprak olmakta, daha sonra ateşe geri dönmektedir. Oluş varlığın ta kendisidir. Evrendeki tüm varlıklar diyalektik bir mantıkla ateşten var olup ateşe dönmektedir. Buna göre her an bir şeyin ölümü ya da doğumu evreni var eder. Diyalektik karşıt güçlerin uzlaşmasıyla ilerler. Evren gece ve gündüz, sıcak ve soğuk, savaş ve barış, açlık ve tokluk, iyi ve kötü gibi zıtların dengesinden oluşur.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Her şey oluş ile yok oluştan meydana gelir.
B) Varlıktaki değişim sürekli yinelenmektedir.
C) Evrendeki oluş ve değişim düzen içinde gerçekleşir.
D) Evrende değişmeden kalan tek şey değişimin yasağıdır.
E) Evrendeki oluşun bir başlangıcı ve sonu vardır.

VARLIK FELSEFESİ - III

1. Evren mekanik hareket yasaları tarafından yönetilen cisimler bütünüdür. Evrenin her parçası cisimdir, cisim olmayan şey evrenin bir parçası değildir. İnsan ve hayvan da bu bütünün bir parçasıdır. Ruh da ince bir cisimdir. Duyum, düşünme, hatırlama gibi olaylar da cisimlerin birbiri üzerine etkilerinden oluşan olaylardır.

Bu parça, aşağıdakilerden hangisinin varlıkla ilgili görüşlerini açıklamaktadır?

- A) Septisizm
B) İdealizm
C) Nihilizm
D) Materyalizm
E) Rasyonalizm

2. İnsan kendi kaderini belirleyen, seçimlerinde özgür olan, hayatını şekillendiren bir varlıktır. O, varlığının anlamını kendi iç benliğinde ve yaşamında bulur; iradesiyle bir yol izleyip hayatını geliştirebilir.

Bu parçadaki görüşler, aşağıdaki felsefe görüşlerinden hangisine aittir?

- A) Materyalizm
B) İdealizm
C) Yeni ontoloji
D) Pragmatizm
E) Egzistansiyalizm

3. Varlığın ne olduğunun ne önemi var ki? Önemli olan bir şey var ise, o şeyin ne gibi bir iş gördüğüdür, pratik değeridir.

Bunu söyleyen kişi, aşağıdakilerden hangisiyle nitelendirilir?

- A) Nihilist
B) Kuşkucu
C) İdealist
D) Pragmatist
E) Materyalist

4. Varlık incelenirken yaşamdan ve bilimsel çalışmalardan yararlanılmalıdır. Varlığı anlamak için nesneye yönelmeliyiz. Nesne ise karşıda durandır. Karşıda duranı ise bilimle bilebiliriz. Varlık farklı parçalardan oluşan tabakalar halindedir. Buna göre varlık bu tabakalarına göre incelenmelidir. "Varlık nedir" sorusuna "Varlık vardır" diye cevap vermek yeterli bir cevap değildir. Filozoflar böyle bir hata yapmamalı, varlığı iyice analiz ederek bizzat varlığa yönelmeli, Descartes gibi öznenin hareket etmemeli, aksine varlığı bilginin öncesine koymalıdır.

Bu parçadaki görüşler, aşağıdaki felsefe görüşlerinden hangisine aittir?

- A) Materyalizm
B) İdealizm
C) Yeni ontoloji
D) Pragmatizm
E) Egzistansiyalizm

5. Denizkızı nedir?'Denizkızı" belinden yukarısı kadın, belinden aşağısı balık kuyruğu görünümünde olan bir deniz canlısıdır. Efsanelerde, denizde boğulmakta olan erkekleri kurtaran iyi kalpli deniz canlıları olarak betimlenir. Peki hiç denizkızı gören oldu mu? Veya denizkızı tarafından kurtarılan bir erkek oldu mu? Hayır. Ancak denizkızı olarak tasarlanan şey de aslında yine var olan insan ile balıklara dayanmaktadır. Denizkızı gerçekte yok fakat düşüncede vardır. Ancak bunlar da aslında insan ile balıktan kopartılarak birbirlerine eklemlediğimiz şeylerdir. Dolayısıyla tasarladığımız hiçbir şey olmayan bir şeye ait değildir.

Bu parçadan varlık felsefesiyle ilgili aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılabilir?

- A) Tüm ideler nesnelere dayanır.
B) Her varlığın ardında görünmez bir ilke vardır.
C) Düşünenden bağımsız bir varlık yoktur.
D) Varlık ideadır, görünüşler bir yanılsamadır.
E) Varlık birdir, çokluk bir yanılsamadır.

6. Arkadaşım, uzaylıların dünyayı istila ettiğini söylüyor. Heyecanla “nereden biliyorsun, gördün mü” diye soruyorum. Arkadaşım, “Ben bir tane yakaladım” diyor. Ben “Hani, nerede?” diyorum. O, “Odamda” diyor. Odasına gidip bakıyoruz, göremeyince “Odada kimse yok.” diyorum. Arkadaşım, “Sana görünmüyor, sadece bana görünüyor.” diyor. “Söyle bana da görünsün.” diyorum. Arkadaşım, “Senden korkuyor.” diyor. O zaman, “Bana görünmesin ama benimle konuşsun” diyorum. Arkadaşım, “Sen onların dillerini anlamazsın.” diyor. “Peki sen nasıl anlıyorsun” diye sorunca, “Bana dillerini öğrettiler.” diyor.

Parçadaki bu tartışma temel olarak aşağıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Varlığın niceliği
B) Varlığın niteliği
C) Ana maddenin neliği
D) Madde ve form ilişkisi
E) Var olma/olmama sorunsalı
7. Şu andaki olay ve hareket önceki olay ve hareketten çıktığı gibi, bundan sonra olacak olay veya hareket de şu andaki olay veya hareketin sonucu olacaktır. Buna bağlı olarak Halley kuyruklu yıldızının 2061 yılında yeniden dünyayı ziyaret edeceğini kesinlikle öngörebilir ya da gelecek güneş tutulmasının ne zaman olacağını ve dünyanın neresinden en iyi görüneceğini şimdiden şaşmaz biçimde hesaplayabiliriz. İşte modern bilimin dayanağı olan bu görüş, bugün içinde bulunduğumuz bilimi, teknolojiyi ve uygarlığı yaratmıştır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Evrende herkesin görebileceği bir amaçlılık vardır.
B) Doğada nedensellik ve belirsizlik iç içe bulunur.
C) Evren, doğaüstü üstün bir aklın tasarımı olabilir.
D) Akıl yasaları ile doğa yasaları birbiriyle uyumludur.
E) Doğada determinizme dayanan bir düzen vardır.

8. Descartes'a göre varlığın temelinde birbirine indirgenemeyen ruh ve madde vardır. Varlık görüşünü metodik şüphe ile geliştiren Descartes, bütün varlıkların biri soyut diğeri somut bu iki öğeden oluştuğunu belirtir. Yani varlık, ne tek başına ruh veya idea ne de tek başına maddedir. Tüm varlıklar, görevi düşünmek olan fakat yer kaplamayan ruh ile görevi yer kaplamak fakat düşünmeyen maddeden oluşmuştur. Buna göre ruh ve madde varoluşu açısından hiçbir şeye ihtiyaç duymayan, her şeyin kendisine bağlı olduğu, her şeyde kaynaklık eden değişmez gerçekliklerdir.

Bu parça, felsefenin aşağıdaki kavramlarından hangisini açıklamaktadır?

- A) Logos
B) Töz
C) Apriori
D) Us
E) Fenomen

9. Kral Theseus, gemisiyle sayısız savaşa giriyor ve hepsinden zaferle ayrılıyor. Girit'ten de zaferle dönen Theseus'un gemisi Atina'da hatıra olarak uzun süre muhafaza ediliyor. Gel zaman git zaman, gemi eskiyor. Kral, önce dümeni, sonra çapası falan filan derken tüm gemiyi söktürüyor, yeni parçalar taktırıyor. Bir yandan da ustalar, sökülen parçalardan eskiyen geminin aynısını bir daha yapıyorlar. Şimdi burada bir paradoks var: Kralın savaşlara katıldığı gemi hangisi? Yeni gemi hangisi? İki gemi ayrı ayrı karşımızda duruyor fakat parçalar aynı olmasa da aslında ikisi de aynı gemi. O halde gemiler sadece parçalardan ibaret olamaz.

Bu parçadan varlık felsefesiyle ilgili aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Evrende değişmeden aynı kalan hiçbir varlık yoktur.
B) Her varlığın bir görünen bir de görünmeyen yanı vardır.
C) Bütün değişimlerin temelinde bu değişimleri taşıyan bir töz vardır.
D) Varlık, ruh ve madde olmak üzere iki tözden oluşmuştur.
E) Varlığın varlığı onu düşünen bireyden bağımsızdır.

AHLAK FELSEFESİ - I

1. Bir kadın, akülü engelli arabasıyla yağmur altında kalan bir engelliye paltosunu çıkarıp üşütmesi için üstünü örtmüştür. Onları gören bir adam da ıslanmamaları için şemsiyesini tutmuştur.

Parçada sözü edilen kişiler, aşağıdaki ahlaki özelliklerden hangisine sahip olarak eylemde bulunmuşlardır?

- A) Yararcı
B) Egoist
C) Erdemli
D) Cesur
E) Ölçülü

2. Okulda takdir belgesini, en soylu, en iyi, en güzel veya en güçlü olanlar değil, derslerde başarılı olanlar alır. Derslerine en çok çalışıp en yüksek notu alan kim ise takdir belgesini de almayı hak eder.

Bu parçaya göre başarılı olmak aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) İrade özgürlüğüne
B) Aktif olmaya
C) Ölçülü yaşamaya
D) Bilgili olmaya
E) Erdemli olmaya

3. Ahlaki kuralların koruyucusu her zaman kanunlar olmayabilir. İnsanda manevi bir duygu şeklinde ahlaki davranışımıza yön veren bir oto kontrol mekanizması vardır. Buna göre, ahlak her zaman bir kanun ya da hukuksal bir norm olmadan da ahlaki değer yargılarını korur.

Bu parçada sözü edilen ahlak felsefesi kavramı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlaki karar
B) Ahlak yasası
C) Sorumluluk
D) Vicdan
E) Ödev duygusu

4. Birey, başkalarının zorlaması ve müdahalesi olmadan iyi ve kötü karşısında kendini serbestçe belirleyebilir. Söz gelimi, ben içinde yaşadığım toplumun baskısı veya engellemesi olmadan kendime ait iyi bir ahlaki anlayışı geliştirebilirim; aksi durumda ahlaki yönden özgür değilimdir. İyi ve kötü seçecek ahlaki olgunluktan yoksun olduğum gerekçesiyle eylemlerime kısıtlama getirilirse bu özgür olmadığım anlamına gelir. İnsan ancak kendi dışındaki bir gücün müdahalesinden uzak olduğu zaman özgür olabilir.

Parçadaki özgürlük anlayışı, aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Determinizm
B) İndeterminizm
C) Otodeterminizm
D) Liberteryанизм
E) Fatalizm

5. Rousseau'ya göre, ahlaki özgürlük insanın kendi koyduğu kurallara uymasındır. Bunun ön koşulu toplumsal yaşamdır. Doğa halindeki insan her ne kadar kendi iradesi dışında başka bir iradeye tabii olmaması nedeniyle özgür olsa da, arzularının güdümünde hareket etmesi nedeniyle insana özgü ahlaki özgürlükten yoksundur.

Bu parçada aşağıdaki yargılardan hangisine vurgu yapılmaktadır?

- A) Özgürlük, gerçek olmaktan çok insanın zihnindedir.
B) İnsan ancak toplum içinde özgür olabilir.
C) Özgürlüğün değeri toplumlara göre değişir.
D) Özgürlük, kişinin imkanları ölçüsünde olanaklıdır.
E) İyiliği ve kötülüğü belirleyen insanın özgür iradesidir.

AHLAK FELSEFESİ - I

6. Arkadaşları İrem'e, "Niçin bu kadar ders çalışıyorsun, her şey olacağına varır" derler.

İrem ne derse Kant'ın ahlak görüşüne uygun davranmış olur?

- A) Ders çalışmak benim görevim.
B) Ders çalışmak benim de ülkemin de yararına.
C) Ders çalışıyorum ki, çok mutlu olayım.
D) Her şey olacağına varmaz, ben ne istersem o olur.
E) Ders çalışmak bana zihinsel haz veriyor.

7. Korkak, kendi kendini korkak yapar, kahramansa kahraman. Korkak ya da kahraman olmak insanın elindedir. Nitekim korkak, her zaman korkaklıktan kurtulabilir, kahraman her zaman kahramanlıktan çıkabilir. Genel bir bağlantıdır burada önemli olan; yoksa sizi toptan bağlayan özel bir durum ya da özel bir eylem değil!

Bu parça aşağıdaki yaklaşımlardan hangisinin ahlak görüşünü yansıtmaktadır?

- A) Sezgicilik
B) Anarşizm
C) Hazcılık
D) Faydacılık
E) Varoluşçuluk

8. Ahlaki ilkelere uygun olarak yaşayan insanlara ahlaklı deriz. Ancak bazı insanlar ahlaki ilkelere uymanın daha fazlasını gerçekleştirirler. Bu durum insanın bütünüyle yetkin ahlaki olgunluğa ulaşması olarak ifade edilir. Böyle bir ahlaki olgunluğa erişen insan vicdanlı ve sabırlıdır, karşılaştığı yoksunluklar onu yıldırmaz, yardımseverlikte oldukça aktiftir; ahlaksal olarak doğru bildiklerini yaşar, çünkü yalnızca bilmek ahlaklı olarak yaşamak olmadığının bilincindedir.

Bu parçada dile getirilen düşünceler ahlak felsefesinin temel kavramlarından hangisiyle açıklanabilir?

- A) Ahlaki karar
B) Ahlak yasası
C) Ölçülü olma
D) Zihinsel haz
E) Erdemli eylem

9. Bir kişinin özgürlüğünden vazgeçmesi, insan olma niteliğinden, insanlık haklarından ve hatta ödevlerinden vazgeçmesi demektir. Böyle bir vazgeçme insanın doğası ile bağdaşmaz ve bir kimşenin iradesini özgürlükten tamamen yoksun etmek onun edimlerini ahlaktan yoksun etmektir. Hayvanlar doğanın verdiği içgüdülerle hareket etmek zorundayken, insan davranışları doğanın bu sınırlamasından bağımsızdır. Her özgür insan edimi, iki sebebin bileşimi sonucunda gerçekleşir; irade ve fiziksel kuvvet.

Bu parçada dile getirilen düşünceler ahlak felsefesindeki görüşlerden hangisine uygundur?

- A) İndeterminizm
B) Determinizm
C) Otodeterminizm
D) Liberteryanizm
E) Fatalizm

10. Bazı toplumlarda kocası ölen kadın kocasının yanına gömülme veya kocasıyla birlikte diri diri yakılma gibi gelenekler vardır. Böyle bir vahşi geleneğin kaldırılıp kaldırılmaması hususunda halk oylamasına gidilse ve sonuçta büyük çoğunluk bu geleneğin devam etmesini istese bu durum o geleneği meşru kılar mı? Elbette hayır. Hatta bu duruma maruz kalan kadınların bile buna rıza göstermesi böyle bir geleneği meşru kılmaz. Herkesin aynı yönde seçimini yapması bir cinayetin iyi olmasını sağlamaz.

Bu parçada savunulan görüşün temelindeki düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Neyin iyi neyin kötü olduğu, toplumlara göre değişir.
B) Eylemlerin niteliğini, o eylemin getireceği sonuçlar belirler.
C) İyi ve kötü eylemler nesnel nitelikte olup bireylerin tercihlerine göre değişmez.
D) İyi ve kötü, göreceli kavramlar olduğu için bunların niteliği hakkında yorum yapılamaz.
E) İnsan sorumluluğunu üstlendiği sürece her türlü seçimi yapabilir.

AHLAK FELSEFESİ - II

1. Bazı insanlar, ne yapacağı, nasıl bir insan olacağı önceden doğaüstü bir güç tarafından belirlendiğini ileri sürerek sorumluluk üstlenmeyi reddetmektedirler. Buna göre, önceden ne yapacağı belirlenmiş bir insanın, eğer bir şeyi çalacağı belli ise ve bunun aksini hiçbir şekilde gerçekleştirmesi mümkün değildir. Bu durumda hırsızlık fiilini işleyen kişi bundan nasıl sorumlu tutulacaktır?

Bu parçada eleştirilen ahlak felsefesi görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İndeterminizm B) Determinizm
C) Otodeterminizm D) Liberteryanizm
E) Fatalizm

2. Haksızlıktan şikayet edenler haksızlığa uğrayanlardır. Eğer güçleri yetseydi haksızlık etmeyi bırakırlar mıydı? Hayır! Haksızlık etmek fırsatını bulan herkes haksızlık eder. Şimdi, bir dürüst bir de yalancı birine dilediklerini yapma fırsatı tanıyalım. Sonra artlarına düşüp onlara bakalım. Göreceğiz ki, dürüst olanın da gittiği yer, yalancının gittiği yer olacak; çünkü kendinde olandan fazlasını istemek, bunu iyi bir şey sayıp ardına düşmek, insanın doğasında var. İşte onu bundan alıkoyan, eşitliğe, hakka saygıya götüren şey kanundur.

Platon'un görüşlerini yansıtan bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) İnsanlar çıkarlarının gereği ahlak kurallarına uyarlar.
B) Ahlak kurallarının niteliği toplumlara göre değişir.
C) Zorunlu olmadıkça kimse ahlaklı davranmaz.
D) Ahlak güçlü olanın istediğini yapmasını sağlar.
E) Uygun koşullar sağlanırsa herkes ahlaklı davranır.

3. İnsanın ahlaki yasayı çiğneyecek iradesi olması onu sorumlu kılar, aksi durumda iyi-kötü, doğru-yanlış davranışlardan, sorumluluktan söz edilemez.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) İnsan doğasına uygun davranırsa ahlaklıdır.
B) Ahlaklı olmanın ölçütü mutluluktur.
C) Ahlaki yaşam özgürlükle olanaklıdır.
D) Ahlaki değerlerin niteliğini insan belirler.
E) Ahlak kuralları bireyin özgürlüğünü sınırlar.

4. İnsan korkak ya da kahraman olarak dünyaya gelir, anasından nasıl doğmuşsa öyle kalır, hiç değişmez. Öyle ya korkak doğmuşsanız suç sizin mi? Bu durumda kim ne diyebilir size? Kim korkaklıktan kurtarabilir sizi? Hiç kimse! Onun için üzülme, yaşamınıza bakın! Öte yandan, kahraman doğmuşsanız yine kimse suçlayamaz sizi, üstünüze toz konduramaz. İçiniz rahat etsin. Ölüncüye değin kahraman olarak kalacaksınız. Kahraman gibi yiyecek, kahraman gibi içeceksiniz.

Bu parça aşağıdakilerden hangisine "karşı örnek" oluşturur?

- A) Hobbes'un insan eylemlerinin temel amacını, hayatın korunması ve sürdürülmesi olarak belirtmesine
B) Sartre'in insanın kendi özünü kendi eylemleriyle oluşturduğunu ileri sürmesine
C) Kant'ın aynı zamanda genel bir yasa olmasını isteyebileceğin bir yasaya göre hareket etmesine
D) Farabi'nin iyi ile kötü ayrımını yapan aklın belirlediği bilgiyle ortaya çıkan eylemleri en yüksek iyi erdem olarak açıklamasına
E) Bentham'ın en fazla sayıda insana en büyük mutluluk sağlayan bir eylemi, doğru eylem olarak formüle ettiği faydacılık ilkesine

5. Kant'a göre, davranışlarımızı belirleyen buyruklar iki türdür. Biri, belli bir koşula bağlı olarak yapılan emirleri kapsayan koşullu buyruklardır. Diğeri, hiçbir koşula bağlı olmadan yapılan eylemleri kapsayan koşulsuz buyruklardır. Kant, ancak koşulsuz buyruklara dayalı yapılan eylemlerin evrensel ahlak yasasına uyduğunu belirtir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi evrensel nitelikte olan bir ahlaki eylemdir?

- A) Bir servet sahibinin adını saklayarak bir hayır kurumuna bağış yapması
 B) Bir öğrencinin sözünün eri olarak tanınmak için sözünde durması
 C) Bir avukatın şöhretini devam ettirmek adına en zor davaları üstlenmesi
 D) Bir futbolcunun kendine daha çok ödeme yapacak rakip takıma transfer olması
 E) Bir sürücünün trafik cezası almaktan korktuğu için kırmızı ışıkta durması

6. Eğer kişi, kendine çıkar sağlayacağı düşüncesi ile birine yardım ederse, o kişi yardımsever değildir. Bugün ben ona yardım edeyim, benimde ihtiyacım olduğunda o da bana yardım eder, diye düşünen kişi yardımsever değildir. İnsanlar beni yardımsever olarak bilsin diye düşünerek yardım eden kişi de yardımsever değildir. Ancak hiçbir çıkar beklemeden, ne pahasına olursa olsun diyerek yardım eden kişi yardımseverdir. Davranışın sonucunda kendimiz için olumsuz sonuçlar ortaya çıkacağını bilsek de, bedeli ağır olsa da gönüllü olarak davranışta bulunan kişi yardımseverdir.

Bu parçaya göre, bir eylemin ahlaki niteliği aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Eylemin özgür iradeye dayanmasına
 B) Eylemin temelinde yatan niyete
 C) Eylemin ölçülü olmasına
 D) Eylemin yararlı olmasına
 E) Eylemi herkesin beğenmesine

7. Aralarında bir yaş fark olan iki kardeş Erman ile Eymen, evde güreşirken Erman'ın Eymen'i iteklemesiyle masa üzerindeki vazoya çarpıp kırılır. Tam da vazonun kırıldığı sırada olaya tanık olan anneleri vazoya çarpan Eymen'i şiddetli bir şekilde azarlar. Eymen kendini ısrarla savunur. Bunun üzerine Erman araya girer ve annesine olayı olduğu gibi anlatır ve sorumluluğu üstlenir.

Erman'ın eylemi ahlaki açıdan değerlendirildiğinde, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Cesur davranmıştır.
 B) Çıkarının peşindedir.
 C) Eylemlerinde ölçülüdür.
 D) Kendi onurunu düşünmüştür.
 E) Erdemli davranmıştır.

8. – MÖ. 2000'li yıllarda bir Mısır yöneticisi, "Bizim topraklar yozlaştığı gibi çocuklarımız, gençlerimiz de yozlaştı." diye sitem eder.
 – MÖ. 800'lü yıllarda Hesiod, "Eğer halkımızın geleceği bugünün gençliğine kalacaksa pek umutlu değilim. Bize, büyüklerimize karşı ölçülü, saygılı olmamızı öğretmişlerdi. Bugünün gençleri ise son derece kurnaz, ölçsüz, sabırsız, sorumsuzlar." diye sitem eder.
 – MÖ. 450 yıllarında Sokrates, "Bugünün gençleri lüksten hoşlanıyor, kötü davranışlar, olumsuz tutumlar kazanıyorlar. Anne babalarına, öğretmenlere, otoriteye karşı çıkıyorlar. Görü kurallarına hiç uymuyorlar." diye sitem eder.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Gençlik problemleri zamana ve çağa göre farklılaşmıştır.
 B) Gençler eskiden günümüze göre daha az kontrol edilebilmiştir.
 C) Gençler her çağda görgü kurallarını öğrenmede güçlük çıkarmışlardır.
 D) Yüzyıllar geçse de bazı problemler benzerlik göstermektedir.
 E) İnsanlar benzer problemlere benzer çözümler üretmişlerdir.

AHLAK FELSEFESİ - III

1. On kişinin hayatını kurtarmak için birine işkence yapmak ahlaki olarak kabul edilebilir mi? Refah içinde yaşayan birinin mülkiyeti, yoksulluk içinde yaşayan on kişiye paylaştırılarak normal bir hayat sürdürmeleri için bir gasp eylemi ahlaki olarak kabul edilebilir mi? On insanın özgürce yaşaması için bir insanı özgürlüğünden mahrum etmek ahlaki olarak kabul edilebilir mi?

Bu parça, aşağıdaki ahlak kuramlarından hangisini sorgulamaktadır?

- A) Vicdanlı olmanın ahlaki yaşamdaki işlevini
- B) Akıl ile erdem arasındaki ilişkiyi
- C) Neyin iyi ve neyin kötü olduğunu
- D) Ahlaki eylemlerin amacını
- E) İnsanın eylemlerinde özgür olup olmadığını

2. İnsanın eylemde bulunurken özgür olup olamayacağı, özgür olabilirse ne kadar ve hangi şartlarda olabileceği sorusu ahlak felsefesinde cevap aranan en önemli sorulardan biridir. Bu soruya felsefe tarihinde birbirinden farklı birçok cevap verilmiştir. Bu cevapların oluşturduğu temel görüşler; determinizm, indeterminizm, otodeterminizm, liberteryanizm ve fatalizmdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi "otodeterminizm" görüşünün verdiği cevaplara yakındır?

- A) İnsan rüzgar karşısındaki kuru bir yaprak gibidir.
- B) Ahlaki tercihleri belirleyen hiçbir neden yoktur, eylemler kendisinden önceki olaylardan etkilenmez.
- C) Eylemi belirleyen birtakım etkenler olsa da özgürlük kişisel olarak elde edilebilir.
- D) İnsanın ne olacağı, doğaüstü bir güç tarafından değiştirilemeyeceği şekilde belirlenmiştir.
- E) Birey, kişisel kanaatleri çerçevesinde kendilerine göre bireysel ahlaki ilkeler oluşturabilir.

3. İnsan ancak eylem ve davranışlarında herhangi bir zorlama olmaksızın almış olduğu kararlardan ve bu kararların sonuçlarından sorumlu tutulabilir. Zaten hukuk da bireyi, eylemlerinin belirlenmediğini, nedensellik bağıntısı içerisinde zorunlu bir biçimde hareket etmediğini, aksine bizzat kendi kendini belirlediğini, şöyle ya da böyle karar vermek gücünde olduğunu kabul eder. Aksi halde hiç kimse yaptıklarından sorumlu tutulamaz.

Bu parçada, insanların eylemlerinden sorumlu tutulması aşağıdakilerin hangisine bağlanmaktadır?

- A) Eylemlerin sonucuna
- B) Eylemin ardındaki niyete
- C) Ahlak yasalarının varlığına
- D) İrade özgürlüğüne
- E) Bilgili ve erdemli olmaya

4. Evrende cereyan eden hiçbir olay sebepsiz değildir. Her olayın mutlaka bir sebebi vardır. Her olay başka bir olayla değişmez ve zorunlu bir bağlantı içinde bulunur. Aynı sebepler, aynı şartlar altında hep aynı sonuçları doğurur. Bu durum ahlaki eylemlerimiz için de geçerlidir. Buna göre kişi ahlaki bir eylemde bulunurken birtakım etkenlerin zorunlu sonucu olarak o eylemi gerçekleştirir.

Bu parçada aşağıdaki yargılardan hangisine vurgu yapılmaktadır?

- A) İnsan ahlaki eylemde bulunurken özgür değildir.
- B) İnsanın ahlaki eylemlerinin belli bir amacı vardır.
- C) İnsanın erdemli olması kendi kararlarına bağlıdır.
- D) Ahlaki özgürlük doğa yasalarını ön plana almaktır.
- E) İnsanın her eylemi ahlaki bir değer taşımaz.

5. Varsayalım ki, eğer hasta yoğun bakıma alınmazsa o an ölecektir. Eğer yoğun bakıma alınırsa, çok acı çektikten bir ay sonra ölecektir. Öte yandan hastanın doktoru, ahlaki değeri ona hastasını yaşatmasını söylerken, hasta yakınları ise hastanın daha fazla acı çekmemesini istemektedir.

Parçada sözü edilen sorunu irdeleyen ahlak felsefesi alanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varoluşçu ahlak
B) Siyaset etiği
C) Mutluluk ahlakı
D) Ödev ahlakı
E) Uygulamalı etik

6. İnsan doğanın bir parçasıdır, dolayısıyla doğa kanunlarından bağımsız davranamaz. Böyle bir durumda onun özgürce seçim yapabilmesi de mümkün değildir. İnsan, davranışlarını onu da kuşatmış olan doğa koşulları altında gerçekleştirir. Bu nedenle eylemlerinin sonuçları da iradesi dışında belirlenmiş olup sorumlu tutulamaz.

Bu parçada dile getirilen düşünceler ahlak felsefesindeki görüşlerden hangisine uygundur?

- A) İndeterminizm
B) Determinizm
C) Otodeterminizm
D) Liberteryanizm
E) Fatalizm

7. Pazar tezgahında kendim seçtiğim domateslerin evde çürük olduğunu görürsem kendime kızırım; çünkü onları ben seçtim. Fakat pazarcı tezgahtan bana seçtirmeyip kendisi verir ve evde de çürük domateslerle karşılaşsam daha çok öfkelenirim. Çünkü kandırdığımı düşünürüm.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Özgürlüğün sınırları koşullara göre değişir.
B) Sınırsız özgürlük sorunludur.
C) İnsan özgür olmadan huzurlu olamaz.
D) Özgürlük beraberinde sorumluluk da getirir.
E) Özgürlüğün engellenmesi tepkiye neden olur.

8. Hangi eylemlerin iyi, hangilerinin kötü olduğu konusunda insanlar arasında bir uzlaşma vardır. Örneğin, bir cana kıymakla hayat kurtarmanın hangisinin daha iyi olduğu konusunda bir tartışma yoktur. Eylemlerin niteliği konusunda insanlar arasında görüş ayrılıkları olsa da bundan hiçbir ortak görüşün olmadığı sonucu çıkmaz. Küresel ısınma, ötanazi, organ nakli, genleri değiştirilen ürünler, savaş ve barış üzerinde de birçok tartışma vardır. Dolayısıyla ahlaka ilişkin konuların da tartışılması olağandır.

Bu parça "etik" in hangi sorusunu tartışmaktadır?

- A) Ahlaki eylemin bir amacı var mıdır?
B) Evrensel ahlaki değerler var mıdır?
C) İnsan eylemlerinde özgür müdür?
D) İnsanın her eylemi ahlakla mı ilgilidir?
E) İyi ve kötünün kaynağı nedir?

9. Nietzsche ahlak felsefesinde ahlakı, üst-insan ahlakı ve sürü ahlakı diye ikiye ayırır. Sürü ahlakında insanın nasıl davranması gerektiği, uyulması gereken ahlaki değerler önceden belirlenmiştir. Bireye düşen görev bu kural ve değerlere göre yaşamaktır. Bu ahlak sisteminde birey kendi hayatını yaşayamaz, kendine yabancılaşır ve sürü içerisinde eriyerek kaybolur. Bu ahlak anlayışını yıkarak insanın kendi değerlerini yaratabilme gücünü ona vermek isteyen Nietzsche, insana, birey olduğunu, sürüye mahkum olmadığını ve kendine ait değerleri yaratma şansı tanır.

Bu parçaya dayanarak Nietzsche'nin ahlak felsefesi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ahlaki yaşamın varlığını reddettiği
B) Kişisel değerlere önem verdiği
C) İnsanı ahlakla ilgili eylemlerinde özgür bıraktığı
D) Evrensel ahlaki değerlerin varlığına karşı çıktığı
E) Ahlaki değerleri öznel ölçütlere dayandığı

SANAT FELSEFESİ - I

1. Duyarlılık yönünden gelişen insan, estetik yaşama yönlenebilir. Estetik yaşam, içinde bulunduğu dünya ile yetinmeyip, kendi duyarlılığımıza göre, deneyimlerimize göre yeni bir dünya oluşturma yolunda farkındalığın, duyuşal zenginliğin artmasıdır. Küçük ayrıntılarda derin anlamlar bulmak, sıradanlıktan kurtulmaktır. Bilme, duyma, görme ve tasarlama bakımından yeni bir bakış açısı kazanmaktır. Yaşamın, insanın, doğanın farklı görülmesidir.

Bu parçaya dayanarak, estetik yaşamla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Güzel üzerine düşünme çabasıdır.
B) Doğadaki güzelin olduğu gibi yansıtılmasıdır.
C) İnsanın anlama ufğunun genişlemesidir.
D) İnsanın hoş duygular yaşamasıdır.
E) Dünyaya eleştirel bir bakıştır.

2. Süleymaniye Cami'sini statik ve teknik yönden inceleyen bir kimsenin aldığı tavır epistemolojik bir tavidir. Camiyi dinsel bir coşku içinde seyreden bir kimsenin aldığı tavır teolojik bir tavidir. Bunlara karşın caminin karşısına geçip onu sadece hoşuna gittiği için, güzel bulduğu için seyreden bir kimsenin aldığı tavır ise estetik bir tavidir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi estetik tavrın ayırt edici özelliğidir?

- A) Kişinin objeye koşulsuz bir beğeniyle yönelmesi
B) Kişinin objenin fark edilemeyen özelliklerini görmesi
C) Kişinin objeyi kendi ölçütleriyle beğenmesi
D) Kişinin objenin gerçek amacını kavraması
E) Kişinin kendini duygularını objede görmesi

3. Doğa kendi başına vardır fakat sanat eseri ancak bizimle var olabilir. Bununla birlikte sanat eserinde de doğada da güzel olanı gören, algılayan yine biziz. Sanat eseri bizimle vardır, doğa bizimle anlamlıdır. Doğaya bakan, onu gözlemleyen, izleyen, dinleyen, hisseden varsa anlamlıdır. Bizim bakış biçimimiz doğayı belirginleştirir.

Bu parçada aşağıdaki kavramlardan hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Estetik özne
B) Estetik nesne
C) Estetik haz
D) Estetik tavır
E) Estetik değer

4. Bir anne oyuncaklarını eve misafir gelen çocuklarla paylaşınca, "Oyuncaklarını arkadaşlarıyla paylaşman ne kadar güzel" diye onu över.

Burada anne "güzel" sözcüğünü hangi anlamda kullanmıştır?

- A) Hoşlanma
B) Doğruluk
C) Uyumluluk
D) Yararlılık
E) İyilik

5. Bazı sanatçılar eserlerinde köleliğe dayanan bir toplumu en yalın koşullarıyla yansıtırlar. Söz gelimi, Homeros, Aiskhilos, Sophokles zamanla sınırlı eskimiş yazarlardır. Ama, o toplumda, insanın yüceliğini gördükleri, çatışma ve tutkularına bir sanat biçimi verdikleri, onların yeteneklerine dikkatimizi çekmişler. Bu nitelikleriyle sanki bugün yaşıyormuş gibi yenidirler.

Bu parçada, sanat eserinin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Eleştirelilik
B) Kalıcılık
C) Biriciklik
D) Güzellik
E) Evrensellik

SANAT FELSEFESİ - I

6. I. Rengarenk renkleriyle insanı kendine hayran eden bir papağanın güzelliği
II. İnsanların yıllarca dinlediği Samanyolu şarkısının güzelliği
III. Dünyanın yedi harikasından biri olan Zeus Heykelinin güzelliği

Yukarıdakilerden hangileri hem estetiğin hem sanat felsefesinin sorgulama alanı içinde bulunur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) III ve III

7. Bir doğa manzarasına da hayranlıkla bakarız; fakat doğa bir ressamın elinde bir tabloya yansıtılınca onu daha coşku dolu bir hayranlıkla izleriz.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Doğa estetik değerini insana dikte eder.
B) Doğada güzel olan sanatta da güzeldir.
C) Sanat, doğanın olduğu gibi yansıtılmasıdır.
D) Doğal güzellik sanatla yeni bir anlam kazanır.
E) Güzelliğin kaynağı doğadır.

8. Platon'a göre, doğada gördüğümüz ve güzel dediğimiz şeyler güzel ideasından aldıkları pay ölçüsünde bize güzel görünürler. Onlar aslında gerçek güzelliğin kopyalarıdır. Sanat yapıtları ise sanatçının doğada gördüğü düzene, ahenge, güzelliğe öykünmesiyle ortaya çıkar.

Platon'un parçada sözü edilen sanat anlayışına göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sanat ideal güzelliğin yaratılmasıdır.
B) Sanat taklidin taklididir.
C) Sanat insanın duygularının dışı yansımasıdır.
D) Sanat imgelerin somut ifadesidir.
E) Sanat insanın biricikliğinin bir gösteresidir.

9. İnsan neyi nasıl yaşıyorsa, neyi nasıl görüyorsa sanat yapıtlarında da o vardır. Her yapıt özel olarak yaratıcısının deneyimlerini, duygularını, hayal gücünü içerir. Yaratmak kendini yarattığına katmaktır. Sanatçılar da üyesi bulunduğu toplumun zevklerinden, ülkülerinden, inanç ve değerlerinden, yaşam tarzından, düşünüşünden, geleneklerinden etkilenir. Buna göre sanat yapıtları simgeleriyle, notalarıyla, ritimleriyle, renkleriyle, çizgileriyle olduğu kadar toplumsal-tarihsel özellikleriyle bir bütündür.

Bu parçada sanat yapıtının hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) İnsan doğasını yansıtmaması
B) İnsanın duygularını dile getirmesi
C) Yerel nitelikler taşıması
D) Eşsiz ve benzersiz olması
E) Estetik değerinin bulunması

10. Hamlet oyunundan duyduğumuz duygu acılıktır, ama bu acılık oyunun estetik haz doğurmasını engellemez. Laokoon heykel grubuna bakarsak, yılanlar tarafından sarılmış insanların duyduğu acı bize de acı verir. Ama, yine de ondan büyük bir estetik haz duyarız. Buna göre, estetik haz, duyuşsal hazda olduğu gibi, acı ile bir benzerlik veya karşıtlık ilgisi içinde bulunmaz.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Beğeni yargısı yalnızca haz duymaya dayanmaz.
B) Sanat eserinden duyulan haz, duyuşsal hazzın bir sonucudur.
C) Sanat eseri, kendisine yönelen alımlayıcı ile başka bir anlam kazanır.
D) Estetik haz duyularla başlasa da duyularla sınırlı değildir.
E) Duyusal hazzı elde eden kişi estetik hazzı da ulaşır.

SANAT FELSEFESİ - II

1. Picasso'nun, İspanyol iç savaşının şiddet ve korku dolu havasıyla bir insanlık trajedisini yansıttığı "Guernica" adlı eserini güzel bulur, hayranlıkla izleriz. Bunun yanı sıra, denizde tekneyle yarış halinde belli bir düzen içinde havaya sıçrayarak yüzen iki yunus balığı da bizde hoş duygular uyandırır, güzel bulur ve hayranlıkla izleriz. Picasso'nun "Guernica" adlı eserini hem estetik hem sanat felsefesi inceler. Bizi kendine hayran bırakan yunus balıklarının güzelliğini sadece estetik inceler.

Buna göre estetik, hangi yönüyle sanat felsefesinden ayrılır?

- A) Sanat güzelliğini konu edinmesiyle
- B) İdeal güzelliği aramasıyla
- C) Güzelliği bütün alanlarda sorgulamasıyla
- D) İnsanın yaratıcılığına önem vermesiyle
- E) Estetik yargıların niteliğini araştırmasıyla

2. Sanat, insanın sınırsız hayal gücünün somut bir ifadesidir. Hayalin ifade edilmesi ise çocuklar gibi oyun oynamakla olanaklıdır. Modern sanatın çıkışı da bu anlayışla ilişkilidir. Sanatta oyun, gündelik hayatın acı verici kabalığından, sıkıcı tekdüzelikten, dış otoritelerin tümünden kurtulmaya, tüm engel ve yasaklara karşı aldırmasız bir tavır almaya karşılık gelir. İnsan bunu bir oyun oynayarak, bir de sanat yaparak başarır.

Bu parçada sanat, hangi özelliği ile oyuna benzetilmektedir?

- A) Somut bir ürün olmasıyla
- B) Ereğinin kendinde olmasıyla
- C) Özgür bir etkinlik olmasıyla
- D) İnsan eliyle yapılmasıyla
- E) İnsanın yaşamını yansıtmasıyla

3. Sanat yapıtında toplumsal-kültürel ilginin dışında tüm insanları ilgilendiren nitelikler de bulunur. Sanat eserleri toplumsal olanı aşan değer ve niteliklere sahiptir. Bir sanatçı yaşadığı toplumla ilgili özellikleri işlerken, daha insani özelliklerin oluşumuna da yardım eder. Söz gelimi, özgürlük temalı bir resim veya bir şiir belli bir sınıfın ya da toplumun özellikleri, amaçları ile koşullanmış olsa da, aynı zamanda insani bir fenomen olarak herkesin beğenisine sunulmuş olup, insanlığın değişmeyen özelliklerini yaşatır.

Bu parçada, sanat eserinin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Kalıcılık
- B) Evrensellik
- C) Yerellik
- D) Biriciklik
- E) Eleştiricilik

4. Herkesi kendine hayran bırakan bir doğa güzelliğinin bir sanat eserinde yer alması onu güzel yapmaz. Güzel bir objenin bir tabloda yer alması, o tabloyu güzel yapmaya yetmez. Estetik değer sanatçıyla olanaklıdır. Öyle ki sanatçı, doğada öğrenç olarak gördüğümüz, tiksinierek baktığımız bir şeyi sanatsal ifade gücüyle güzelliğe dönüştürür.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanatta neyin yapıldığı değil, nasıl yapıldığı önemlidir.
- B) Güzel bir sanat eseri, güzel bir temayı betimleyendir.
- C) Sanat eserinin güzelliğini biçimden çok, içerik belirler.
- D) Gerçek sanatçı, eserlerinde doğal güzelliği başarıyla yansıtır.
- E) İyi bir sanatçı kişisel düşüncelerini yapıtıdan uzak tutar.

5. "Güzel" sözcüğü, gündelik yaşamda estetik anlamının dışında; iyi, doğru, yarar, hoş, uyum gibi farklı anlamlarda da kullanılmaktadır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde "güzel" sözcüğü estetik anlamda kullanılmıştır?

- A) O, komşularıyla güzel geçinen biridir.
B) Çocukluğum çok güzel geçti.
C) Adam güzel yaşadı, güzel öldü.
D) Bahçedeki şu ağaç çok güzel görünüyor.
E) Bugün hava çok güzel, insanın içini ısıtıyor.

6. Bizi sıcaklığı ile terleten, ışığıyla aydınlatan güneş, sanatta, çıplak toprakta bir kölenin yüreğindeki ateş olabilir.

Bu parça sanatın hangi özelliğini vurgulamaktadır?

- A) Somut bir ürün olması
B) Yaratıcılık ürünü olması
C) Estetik değerinin bulunması
D) Ereğinin kendi içinde olması
E) İnsanın iç dünyasını yansıtması

7. Bir ilkbahar günü kırlara giden Dila, o güne kadar sadece resimlerde, televizyonda gördüğü papatyalarla kaplanmış manzarayı görünce öylesine heyecanlanır ki, hayal gördüğünü sanır. Yeşil çimenleri kaplayan papatyaların oluşturduğu görsel şölen karşısında Dila, kendini bir ressamın yaptığı tablo içindeymiş gibi hisseder ve onu yalnızca hoşlanarak, büyük bir haz duyarak seyreder.

Dila'nın yaşadığı bu durumu, aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ifade edilir?

- A) Estetik tavır
B) Estetik obje
C) Estetik süje
D) Estetik kaygı
E) Estetik değer

8. Sanatla çirkin olan yeniden yaratılabilir, ama güzel çizilmesi koşuluyla, yani çizilecek şey çirkinlik de olsa, onun çizilmesinde güzellik olması gerekmektedir. Örneğin, Quasimodo'nun kambur ve çirkin olan fiziksel yapısı bizde bir tiksinti uyandırır, oysa *Notre Dame'in Çanları* adlı Amerikan filminde Quasimodo rolünü canlandıran oyuncunu ustalığı karşısında duyulan hayranlık, izleyicilerin izledikleri çirkinlikten dolayı içlerinde uyanan o tiksintiyi aşmaktadır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Doğada güzel olan bir obje, sanatta da güzeldir.
B) Sanat yapıtları ideal güzelliği yansıttığı ölçüde güzeldir.
C) Sanat yapıtının estetik değeri, yapıtın betimlediği nesnenin özelliğinden kaynaklanır.
D) Sanat, dünyamızda güzel olan nesnelere ile görünüşlerin çizimiyle sınırlanmaz.
E) Doğadan esinlenmemiş bir eserin güzelliğinden söz edilemez.

9. Sanatçı, belli kurallara bağlı değildir, kendini birilerine beğendirme derdinde de değildir. O, kendi dünyasını, zihninde tasarladıklarını, dış dünyanın kendisinde uyandırdığı duyguları sanat yapıtı aracılığıyla ifade etme derdindedir. Sanat yapıtı sanatçının kişisel heyecanlarının, duygularının bir ifadesidir. Hiçbir sanatçının duyguları, yaşadıkları hiç kimseyle aynı değildir, bu nedenle ifadeleri de aynı değildir. Sanatçıyı başkalarından ayıran özelliği de budur.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

- A) Estetik yaşantı biriciktir.
B) Sanat yapıtı kişisel duyguların ifadesidir.
C) Sanat insanın özgür bir yaratma eylemidir.
D) Sanat yapıtı iç dünyanın dışı vurumudur.
E) Sanat yapıtı doğa güzelliğinin yansımasıdır.

SANAT FELSEFESİ - III

1. Sanatçı doğadan izlenimler alsa da sanat eseri, doğadaki karşılığından fazladır. Sanat eserinde betimlenen şey, betimlediği nesneyi aşar. Sanat eserinin bu aşkın olan yanı, onu gerçek olandan ayırır. Sanatı farklı kılan bu özelliği, bir ifadesinin ve bir anlamının olmasıdır. Ona bu anlamı, bu ifadeyi veren insanın hayal gücüdür.

Bu parçadan hareketle, sanat hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Doğanın bir taklidi olduğu
- B) İnsanın yaratıcılığına dayandığı
- C) Estetik değerini objeden aldığı
- D) İnsanda hoş duygular uyandırdığı
- E) İnsan doğasını aynen yansıttığı

2. Karmaşık olan güzel değildir. Bir sanat eseri, içerdiği öğeleri, figürleri arasında bir ölçüye, bir orana, bir ahenge dayanan uyum varsa güzeldir. Bir canlıyı güzel yapan simetri ve ölçüye dayanan uyumlu bütünlüğüdür. Bir kolu uzun, bir kolu kısa olan bir insana veya başı bedenine göre büyük olan birine güzel denemez. Gerek bir sanat eseri olsun gerek doğal bir obje olsun hepsi estetik değerini onları oluşturan parçalar arasındaki uyumdan alır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine işaret edilmektedir?

- A) Güzelliğin sanat ile sınırlı olmadığına
- B) Güzelliği belirleyen nesnel niteliklere
- C) Güzelliği belirleyen içeriksel öğelere
- D) Güzelliğin göreceli bir değer olduğuna
- E) Güzelliğin süjenin zihninde olduğuna

3. Sanatçı yaşamın doğal akışını kavrayabilir, herkesin göremediğini görebilir. Duyular ve akıl, gerçekliğin yalnızca basit ve yüzeysel bir bölümünü sunar. Ancak sanat gerçekliğe doğrudan bir bakış sunar. Bu bakışı duyular ve akıl değil, sezgi sağlar. Dünyayı anlamada akıl ve duyular değil, bilinç ve belleğin sağladığı bilgi ve düşüncelerle beslenen sezgisel kavrayış etkindir. Bu konuda ise en başarılı olanlar sanatçılardır.

Bu parçaya göre, sanatın işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan doğasını yansıtmak
- B) İdeal güzelliği ortaya koymak
- C) Duyularını dışa vurmak
- D) Görünenin ardını keşfetmek
- E) Kurmaca bir dünya oluşturmak

4. Sanat ve hayat hem birbirlerinin varlığını belirler hem birbirlerini tehdit ederler. Kimi zaman özdeş, kimi zaman karşıtlar. Sanat-hayat bilmecezinin kendinize özgü gizleri vardır. Sanat hayatın kendisidir, fakat hayata karşıt bir hayattır. Sanat yepyeni bir hayatın yaratılmasıdır. Bazı düşünürlere göre en yüce sanat, hayatın sanatıdır. Sanat, hayat olmayan, hayatı bir şekilde yıkan, hayata karşı çıkan bir şey üretir. Sanat hayata karşı bir öfkedir. Hayatın çektiği azabın biricik tedavisi, sefil ve alçaltıcı hayatın tek sığınağı sanattır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Sanat hayatla, hayat da sanatla anlam bulur.
- B) Sanat, gerçek dışı bir hayata yöneliştir.
- C) İnsan özlem duyduğu hayatı sanat ile yaşar.
- D) Sanatın kendine özgü ayrı bir dünyası vardır.
- E) Hayatta güzel olanlar sanatta da güzeldir.

5. Sanatçı, düşünce özgürlüğüne, donanıma, birçok bilgiye sahip olan, sanat yapıtlarını her yönüyle inceleyip tanımlayan, onları kendi bütünlüğü içinde yorumlayan ve sanatın önemini gösterendir. Sanat yapıtlarını eleştirmede yapıtın teknik özellikleri, konusu, içeriği, derinliği, tasarımı incelemek, başka sanatçıların çalışmalarını görmek, çağının sanatçıları, ortamını ve toplumsal düzeni de bilmek ve kıyaslama yapabilmek, eleştirmek sanatçı olmak için önemlidir. Bir sanatçı sanat tarihini, sosyolojiyi, felsefeyi, psikolojiyi, estetiği, sanat ve eleştiri kuramlarını da bilir.

Bu parçaya dayanarak sanatçı aşağıdakilerden hangisiyle en iyi tanımlanabilir?

- A) Entelektüel biridir.
B) Sanat hakkında derin bilgi sahibidir.
C) Gerçek güzelliğin ne olduğunu bilendir.
D) Sanatın belli bir dalında yetkin olandır.
E) Çevredeki güzellikleri fark edendir.

6. Gerçek yaşamda işlenen bir cinayet insana acı verir. Ancak sanata konu olunca ona hoşlanarak bakarız. Söz gelimi Hamlet oyunundaki, Hamlet'in amcasını öldürmesinden aldığımız keyif gerçek yaşamdan farklıdır. Burada Hamlet'in amcasını öldürdüğünü söylersek, kastettiğimiz şey aslında ya onun amcasını öldürürken hayal ettiğimizdir ki, bu doğrudur ya da oyun yazarı Shakespeare'in hayal ettiği ki, bu da doğrudur. Hamlet'in gerçekten amcasını öldürdüğü düşüncesi ise doğru değildir. Burada bizim hayalimizdeki Hamlet ile Shakespeare'in hayalindeki Hamlet birbirine benzese de aynı değildir; ancak ikisi de doğrudur.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Estetik yargıların doğruluğu öznelidir.
B) Sanatın dünyası kendine özgüdür.
C) Sanat insanın gerçeği kavramasını amaçlar.
D) Estetik yargılar alınan hazzıya bağlıdır.
E) Sanat, gerçekliğe dayansa da esas itibarıyla kurgusaldır.

7. İnsanların birçoğu, gerçeğini görmekten hoşlandıkları şeyleri tablolarında da görmek isterler. Bu doğal bir istektir. Çünkü doğanın güzelliği hepimizin hoşuna gider ve bunu eserlerinde en iyi koruyan sanatçıları başarılı buluruz.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanat insanın ideal güzelliği arama çabasıdır.
B) Sanat gerçeküstü bir fenomendir.
C) Görünenin ardındaki giz sanatla açığa çıkar.
D) Sanat doğal olanın yansıtılmasıdır.
E) Doğa gerçek anlamını sanatla bulur.

8. Bir sanat eserinden ya da bir tabiat manzarasından haz almak, bir sanat eserini değerlendirmek, ondan zevk duymak ancak belirli kişilere özgüdür. Çünkü bu eylemleri yapmak için insan belirli bir bilgi birikimine sahip olması gerekir. Kant'a göre, estetik yaşantının temel ögesi beğeni yargılarıdır ve yargı yetisi ancak düşünen varlıklarda bulunabilir.

Bu parça, aşağıdaki kavramlardan hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Estetik tavır
B) Estetik nesne
C) Estetik özne
D) Estetik haz
E) Estetik değer

9. Aristoteles'e göre sanat insanların ruhlarını arındırmalıdır. Örneğin, bir trajedi oyunu izleyen kişiler, oyuncularla birlikte; acıma, korku gibi yoğun birtakım duyguları yaşamak suretiyle ruhlarını arındırırlar.

Bu parçadan hareketle, Aristoteles'in sanat düşüncesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sanatı yaşamın bir yansıması olarak gördüğü
B) Sanatta alımlayıcının rolüne önem vermediği
C) Sanata salt estetik bir tutumla yaklaştığı
D) Sanatın nesnel güzelliğini öne çıkardığı
E) Sanata ahlaki bir işlev yüklediği

DİN FELSEFESİ - I

1. Teoloji, Tanrı'yı konu edinen, Tanrı'nın sıfatlarından, Tanrı'nın evren ve insan ile ilişkisinden söz eden bilgi dalı olarak tanımlanmaktadır. Teoloji ve din felsefesinin ortak konu ve problemlerine rağmen ayrıldığı ve birleştiği noktalar vardır.

Buna göre, teoloji ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Belli bir dini ve bu dine ait konu ve problemleri ele alır.
- B) Kendisine ait kabul ettiği birtakım normları tespit eder.
- C) Belirli bir inancı anlamaya ve onaylamaya çalışır.
- D) Dinin anlamına, hakikatine, tutarlılığına, açıklama gücüne dair sorular sorar.
- E) İnançtan hareket eder ve yine inanca döner.

2. Descartes'a göre, insan ruhunda doğuştan gelen fikirler vardır. "Sonsuzluk" ve "mükemmellik" fikri de bu türdendir. Descartes bu fikirlerin nereden geldiğini sorar. Ardından bunların duyularımız yoluyla bize gelmiş olamayacağını, çünkü duyularımızın bize tanıttığı şeylerin mükemmel ve kusursuz varlıklar olmadığını belirtir. Kendimiz de kusurlu, eksik ve sınırlı varlıklar olduğumuza göre, bu fikirlerin bizim ruhumuza kendisi sonsuz ve mükemmel olan Tanrı tarafından yerleştirilmiş olabileceği sonucuna ulaşır.

Descartes parçada, Tanrı'nın varlığını aşağıdakilerden hangisiyle temellendirmektedir?

- A) Doğadaki neden-sonuç ilişkisinin varlığıyla
- B) İnsanın doğasında olan inanma eğilimiyle
- C) Dini deneyime dayanan içten bir duyuşla
- D) Evrende gözlenen akılsal tasarımla
- E) Akla dayalı sorgulamayla

3. Din felsefesi, din olgusunu bağımsız, özel bir varlık alanı olarak görür ve onun insan yaşamında oynadığı rolü göstermeye çalışır. Dinin temel kavram ve iddialarına; eleştirici, sistemli ve akla dayalı açıklamalar yapabilmek amacıyla yönelir. Felsefenin sanata, ahlaka, siyasete yaklaşımı neyse dine yaklaşımı da odur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi felsefenin dine yaklaşım biçimi olamaz?

- A) Bir dini inancı yayma kaygısı taşımama
- B) Dinin doğasını aklın sınırları içinde ele alma
- C) Dinlerin iddialarını peşinen reddetme
- D) Tanrı'nın varlığını taraf tutmadan tartışma
- E) Yaşamı düzenleyecek kurallar koymama

4. Teoloji, Tanrı'nın varlığını, niteliklerini insanın Tanrı karşısındaki yerini konu alan bir bilgi dalıdır. Din felsefesi, dinlerin temel iddialarını vahiy, Tanrı, mucize, ibadet, iman, peygamber gibi dinsel kavramları açıklamaya çalışan bir felsefe dalıdır. Din felsefesi ve teoloji birçok ortak konuya sahip olmasına karşın bakış açısı ve kullanılan yöntemler nedeniyle birbirlerinden farklılaşmaktadır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi din felsefesinin yaklaşım tarzına örnek oluşturur?

- A) Evrendeki düzene bakan herkes Tanrı'nın varlığını zorunlu olarak fark eder.
- B) Tanrı'nın olup olmadığı nesnel bir şekilde soruşturulmalıdır.
- C) Tanrı'nın nitelikleri en iyi peygamberler aracılığıyla bilinebilir.
- D) Tanrı her şeyi bilen, gören, duyan mutlak varlıktır.
- E) Her insan kendini yaratan Tanrı'ya karşı saygı ve şükranla yükümlüdür.

DİN FELSEFESİ - I

5. Din felsefesi, dinin kendisini, temel kavram ve iddialarını felsefenin eleştirel, tutarlı ve rasyonel incelemesinin konusu yapar.

Buna göre, din felsefesi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ruhun ölümsüzlüğünü kanıtlarıyla ortaya koyar.
B) İnsanların Tanrı'ya karşı olan sorumluluklarını irdeler.
C) Genel olarak dinleri, din olgusunun ne anlama geldiğini ele alır.
D) Tanrı'nın varlığını göstermek için ikna edici kanıtlar sunar.
E) Vahiy ve akli birbirini tamamlayan iki bilgi kaynağı olarak görür.

6. Televizyonda Asimo adı verilen astronot görünümünde insansı bir robot gördük. Merdivenlerden düşmeden iniyor, topa vuruyor, servis yapıyor, insanlarla selamlaşıyor. Herkes yaptıklarını hayranlıkla izliyor, alkışlıyor. Hiç kimse robotun kendiliğinden oluştuğuna veya tesadüfi nedenlerin bir araya gelmesiyle oluştuğunu aklına getirmiyor. Orada onu izleyen herkes biliyor ki, o robot bir grup mühendis ve bilim insanının takım çalışmasının ürünüdür. Oysa bir insan organizması bir robotla mukayese edilemeyecek kadar çok daha üstündür. Peki bu durumda insanın var oluşunu kendiliğinden veya tesadüfi nedenlerle açıklamak mı mantıklı, yoksa üstün bir aklın planlı, kasıtlı bir tasarımı olarak açıklamak mı? İşte bu noktada biz insanlar, kendi özgür irademizle bir karar veririz.

Bu parçada anlatılanlar aşağıdaki problemlerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Tanrı'nın varlığı
B) Varlığın ne olduğu
C) Mutlak bilginin imkanı
D) Varlığın özünün ne olduğu
E) Yaşamın amacının ne olduğu

7. Din ve felsefe iki öğrenci gibidir; ikisi de "Varlık nasıl var olmuştur?" sorusuna cevap arar. Din bu soruya kutsal kitap ve peygamberler aracılığıyla inanç ekseninde cevap verirken; felsefe akıl yoluyla cevap verir.

Parçada, felsefenin dinden hangi yönüyle ayrıldığı vurgulanmaktadır?

- A) Nesnel olma
B) Kuşatıcı olma
C) Tutarlı olma
D) Eleştirel olma
E) Rasyonel olma

8. Din felsefesi, dinin vahiy olma iddiasını göz önüne getirmese objesini kaybeder ve gerçek din hakkında konuşamaz, dinin bu iddiasını kabul ettiği takdirde ise artık o teoloji olur. Din felsefesi bu iki yolu da kullanamaz. Din felsefesi bu noktada her ikisine de eşit mesafede bulunması gerekir.

Bu parçada din felsefesinin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Nesnel olma
B) Kuşatıcı olma
C) Tutarlı olma
D) Eleştirel olma
E) Rasyonel olma

9. – Hz. Musa (as)'ın kavmini kurtarmak için denizi ikiye yarması
– Hz. İsa (as)'ın babasız olarak dünyaya gelmesi
– Hz. Muhammed (as)'ın ayı ikiye bölmesi

Bu örnekler din felsefesinin hangi kavramıyla açıklanabilir?

- A) Vahiy
B) Mucize
C) Yüce
D) Fıtrat
E) Dini tecrübe

DİN FELSEFESİ - II

1. Aşağıdakilerden hangisi "deizm" görüşüne uygun bir düşünceyi vurgulamaktadır?

- A) Özgür irade sahibi insan yaptıklarından dolayı Tanrı'ya karşı sorumludur.
- B) Tanrı evreni bir defa yaratmıştır fakat evrene bir daha ayar vermez.
- C) İnsan her an kendine yardım eden yüce bir varlığı doğası gereği kalbinde hisseder.
- D) Tanrısal öz taşıyan insan da Tanrı'nın bir parçasıdır.
- E) İnsanın eylemleri değiştirilemez bir yazgıya bağlıdır.

2. Dünya kendi eksenini etrafında saatte 1670 km hızla, Güneş etrafında ise 107 bin km hızla döner. Peki bu kadar büyük bir hızla dönmesine rağmen bizi nasıl oluyor da etrafa saçmıyor, dünyadaki nesnelere dağılmadan duruyor. Dünya, üzerindeki nesnelere görünmez bir kuvvetle kendine çekiyor ve düzen içinde kalmamızı sağlıyor. Bilim buna yerçekimi kuvveti diyor. Eğer dünyanın dönme hızları ve yerçekimi kuvveti belirli bir denge üzerinde olmasaydı yaşayamaz, ya etrafa saçılırdık veya yerçekimi kuvveti bizi yerin merkezine doğru çeker, hareket edemezdik. Yaşam ve doğa her şey çok ince bir ayar üzerinde duruyor. Böyle bir denge, düzen ve ince ayar tesadüf eseri olamaz.

Bu parça, aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaya yöneliktir?

- A) Tanrı'nın varlığının zihnin zorunlu bir sonucu olduğunu
- B) Evrende doğa yasalarına bağlı bir düzen olduğunu
- C) Evrenin üstün bir aklın planlı tasarımıyla oluştuğunu
- D) Evrendeki her varlığın belirlenmiş bir amacı olduğunu
- E) Evrendeki düzenin kusursuz bir rastlantıya dayandığını

3. Kanımızdaki oksijeni akciğerlerden hücrelere hemoglobin proteini taşımaktadır. Ateist, evrende bir amaç olmadığını kabul ettiği için bu işlemi tesadüflere bağlar. Teist ise, hemoglobinin varlığının amaç gözetilerek bir kasıtlı yaratıldığını kabul ettiği için tesadüfü reddeder.

Buna göre, ateist ile teist arasındaki fark, aşağıdakilerden hangisinin farklı oluşundan kaynaklanmaktadır?

- A) Tanrı'nın olup olmadığına ilişkin görüşlerinin
- B) İnsan organizmasına ilişkin bilgilerinin
- C) Sahip oldukları bilimsel görüşlerinin
- D) Evrenin oluşumuna ilişkin bilgilerinin
- E) Ruhun varlığına ilişkin görüşlerinin

4. Yaşayarak sonsuza ilişkin zihnimizde bir düşünce oluşturamayız. Sonsuzluk, bizim düşünsel veya imgesel bir kurgumuz da değildir. Sonlu olan biz sonsuzu da temsil edemeyiz. Ancak yine de bizde sonsuza ilişkin bir ide var. Bizdeki sonsuzluk idesi sonsuzluk özelliği olan bir varlıktan gelebilir. Sonsuzluk özelliği olan varlık, tüm varoluşu zorunlu olarak kapsayan Tanrı olabilir.

Parçada savunulan görüşle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tanrı, evrendeki planlı tasarımın bir gereği olarak görülmektedir.
- B) Tanrı'nın varlığı akıl yürütme yoluyla kanıtlanmaktadır.
- C) Tanrı'nın varlığı, evrenin var olduğu olgusuna dayandırılmaktadır.
- D) Tanrı'nın varlığı, doğanın zorunlu olan yasalarıyla temellendirilmektedir.
- E) Tanrı, insanın tecrübelerinden doğan bir fenomen olarak kabul edilmektedir.

5. Bazı insanlar Tanrı'nın varlığı ve yokluğuna karşı eşit uzaklıkta bir duruş içindedirler. Tanrı'ya inanmak ile inanmamak arasında bir fark göremiyorum; varlığına ve yokluğuna ilişkin kanıtlar, eşit oranda, geçerlidir, derler Evrensel töz, yeter neden, zorunlu varlık, ilk neden, son amaç gibi varoluşsal önem ve değer taşıyan kavram ve içerikleri konusunda bir şey bilinemeyeceği üzerinde ısrar ederler.

Bu parçada sözü edilen görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ateizm
B) Teizm
C) Panteizm
D) Deizm
E) Agnostisizm

6. Başım sıkıştığımda, dara düştüğümde, dua ve ibadet ettiğimde madde dünyasının olağan güçlerinden tamamen farklı yöce bir güç tarafından kuşatıldığımı, korunduğumu, yalnız olmadığımı hissediyorum. İşte bu Tanrı'nın varlığına en büyük kanıttır.

Bunları söyleyen kişinin, Tanrı'nın varlığı ile ilgili öne sürdüğü kanıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kozmolojik kanıt
B) Ontolojik kanıt
C) Düzen kanıtı
D) Ahlak kanıtı
E) Dini tecrübe kanıtı

7. Aquinas'a göre, insan, salt akılla Tanrı'nın varlığını bilebilir. Ancak Tanrı'nın mahiyeti, sıfatları salt akılla bilinemez. Bunlar Tanrı tarafından insanlara bildirilir ve insanlar da felsefe yoluyla bu kutsal doktrinin hakikatlerinin makul olduğunu gösterebilirler.

Bu parçada, din felsefesi alanında aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Vahyin imkanı
B) Tanrı'nın nitelikleri
C) Dini inançların doğası
D) Tanrı'nın var olup olmadığı
E) Ölüm sonrası yaşamın imkanı

8. Dünya ve gezegenler Güneş etrafında niçin döner? Bu soruya;

- Materyalistler bu olayı kütle çekimi, hareket yasaları, gök cisimlerinin manyetik alanı gibi sadece maddi nedenlerin etkisiyle açıklar.
- Teleolojik açıdan bakıldığında, evrende var olan amaçlılığa bağlı olarak gerçekleştiği kabul edilir.
- Teolojik açıdan bakıldığında, maddi nedenler dışlanmaz fakat tümüyle Tanrı'nın iradesiyle bağlı oluştuğuna inanılır.

Bu görüşlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akla dayanmaları
B) Kuşku içermeleri
C) Olgusal olmaları
D) Dogmatik olmaları
E) Yanlışlanabilir olmaları

9. Aşağıdaki felsefi görüşlerden hangisi Tanrı'nın varlığı konusunda mutlak bir kuşku içindedir?

- A) Deizm
B) Teizm
C) Ateizm
D) Agnostisizm
E) Panteizm

10. Tanrı elbette vardır, evrende Tanrısal bir gücün olduğu inkar edilemez. Çünkü gerek gök yüzünde gerek yer yüzünde var olan her şey olağan üstüdür. Bu bize bir Tanrı'nın olduğunu gösterir. Ancak bu Tanrı kimdir, diye sorduğunuzda, evrenin bizzat kendisinin bütünüyle bir Tanrı olduğunu söyleyebilirim. Tanrı ile evren birbirinden ayrılmaz bir bütündür.

Bu parçada sözü edilen görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ateizm
B) Teizm
C) Panteizm
D) Deizm
E) Agnostisizm

SİYASET FELSEFESİ - I

1. Locke, siyaset felsefesini oluştururken aslında yaşanmamış olan bir dünya betimler. Ona göre, henüz devlet ortaya çıkmadan önce insanların tüm güç ve yargılama hakkı karşılıklıdır. İnsanlar aynı türde ve derecede yaratıklar oldukları için hiçbirinden üstün değildir. Herkes, kendisine Tanrı'nın bağısladığı aynı avantajlara sahiptir. Herkes aralarında itaat ve vatandaşlık ilişkisi olmaksızın birbiriyle eşit yaşamaktadır.

Locke'un parçada betimlediği dünya, aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ifade edilir?

- A) İdeal düzen
B) Ütopya
C) Sivil toplum
D) Hukuk devleti
E) Doğa durumu

2. Platon, *Devlet* adlı eserinde tasarladığı İdeal Devlet modelini anlatır. İdeal Devlet, koruyucular, savaşçılar ve yönetilenler olmak üzere üçlü bir yapıdan oluşur. Yönetilenler devletin ihtiyaçlarını üretirken, yöneticiler yönetim ve güvenlikten sorumlu filozof kişilerdir. Koruyucular ise canlarıyla devleti koruyan askerlerdir. Platon'a göre, yöneticiler dünya işleriyle uğraşmayı sevmeyen, kendini bilime, öğrenmeye adanmış, sadece ruhsal zevklerle ilgilenen bir filozof olmalıdır. Eğer filozoflar yönetici olmazsa, vatandaşlar da üzerlerine düşen görevleri yerine getiremez. Bu durum sosyal düzenin çöküşüne neden olur.

Bu parçaya göre, İdeal Devlet'in ortaya çıkması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Tüm bireylerin özgür olmasına
B) Devletin güvenliğinin sağlanmasına
C) Toplumsal sınıfların eşit olmasına
D) Yönetilenlerin yöneticiye itaat etmesine
E) Herkesin üzerine düşen görevi yapmasına

3. Devlet yapısal olarak bir aileye benzer. Aile birliğinin devam etmesi aile üyelerinin görevlerini yapmalarıyla olanaklıdır. Büyük bir aile olan devletin birlik, dirlik ve düzeninin sağlanması ve bunun devam etmesi daha karmaşık bir yönetim gerektirir. Devleti yönetenlerin, devlet işlerini yapan kişilerin görevlerini aksatması tıpkı ailede olduğu gibi bireylerin saadetini olumsuz etkiler. Bu nedenle devlet işlerinin iş bölümüne dayalı olarak belli bir hiyerarşi ve düzen içinde sürdürülmesine gerek duyulmuştur.

Bu parçada devlet yönetiminde aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Hukukun
B) Bürokrasinin
C) Sivil toplumun
D) Halk egemenliğinin
E) Yönetimin meşruiyetinin

4. Hobbes, doğal eşitsizliği savunan başta Aristoteles ve birçok Antik filozoftan farklı olarak insan doğasının güvensiz ve korkak olmasını doğal eşitlik yasasına dayandırır. Bu görüşleriyle Hobbes, devlet yönetimi hususunda Antik Yunan düşüncesinin geleneksel siyaset felsefesinden ayrılmaktadır.

Buna göre, Hobbes'un devlet teorisini oluşturmasında aşağıdakilerden hangisi rol oynamıştır?

- A) İnsan antropolojisi konusunda ileri sürdüğü düşünceleri
B) İnsanların ihtiyaçlarını tek başına karşılamayacağına olan inancı
C) İnsanların başkaları karşısında güç kazanma isteği ile ilgili fikirleri
D) Kişi hak ve özgürlüklerinin korunduğu adil devlet özlemi
E) Yaşadığı çağda egemen olan siyasi kültürel görüşler

5. Birey, altında bulunduğu siyasal otoritenin zorunlu bir kölesi değil; aksine devlete yön veren, onun üstüne çıkan, hayattaki en kıymetli varlıktır. Birey için asıl olan şey kendini feda edeceği bir kamusal otorite değil, aksine kamusal otoriteyi kendi hizmetine sokarak mutluluğunu tesis etmesidir.

Bu parçada aşağıdaki yargılardan hangisine vurgu yapılmaktadır?

- A) Bireyler çıkarlarını en iyi devlet yönetiminde koruyabilir.
B) Toplumsal düzen ancak devlet otoritesiyle sağlanabilir.
C) İnsanlar hak ve özgürlüklerini devletle güvence altına alır.
D) Birey devlet ilişkisinde merkezi konum devlete değil, bireye aittir.
E) İnsanlar mutlu olmak için bir devlete ihtiyaç duyarlar.

6. Her devlette kendi varlığını koruma isteği doğal bir eğilim olarak bulunur. Devletler kendi varlıklarını güvence altına almak için yasal düzenlemeler yaparlar. Ancak bütün bunların anayasal ve hukuksal çizgide insan hakları ile sınırlı olması gerekir. Eğer devlet kendi varlığını güvence altına almak adına getirdiği yasal düzenlemelerde insan haklarını görmezden gelirse kendi varlık nedenini yadsıyor demektir. Devlet her türlü yasal düzenlemesinde ve tüm etkinliklerinde insan haklarını göz önünde tutmak zorundadır. Devletin güvenliği kendi vatandaşının güvenliğine de bağlıdır.

Bu parçadaki siyaset görüşünden aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Devlet-birey ilişkisi karşılıklı güvene dayanmalıdır.
B) Devletin uygulamaları hukuk dışına çıkamaz.
C) Güçlü devlet güçlü toplum demektir.
D) Devletin güvenliği kendi vatandaşlarına karşı tercih edilemez.
E) Devlet ve insan hakları birbirlerini tamamlamak durumundadırlar.

7. İnsanlara korku salarak, sindirerek yönetimde kalan bir iktidarın yönetimi meşru değildir. Meşru olmayan iktidarların yönetimleri de uzun süreli olmaz. Eğer ortada halkın meşru görmediği bir yönetme biçimi varsa, toplum bulacağı ilk fırsatta söz konusu iktidardan kurtulmaya çalışacaktır. Toplumların, yöneticilerine belirli sınırlar içerisinde de olsa tâbi olmaları ve yönetimi desteklemeleri, o yönetimi toplum nazarında meşru kılar. Bu durumda iktidarı elinde tutanlar, yönetimlerinden dolayı sorgulanmazlar.

Bu parçaya göre, bir iktidarın varlığını sürdürmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Halk üzerindeki yaptırımının gücüne
B) Düzeni sağlayan yasaların bulunmasına
C) Egemenliğin halkla paylaşılmasına
D) Halkın rıza göstermesine
E) Halkın ihtiyaçlarının karşılanmasına

8. Sofist filozof Kallikles, devletin, zayıfların kendilerini güçlülere karşı korumak, güçlüleri yasalarla yozlaştırmak için kurdukları bir tuzak olduğunu söyler. Ona göre, doğaya aykırı olan yasaları güçlüler değil, güçsüz olan çokluk tarafından yapılmıştır. Çokluğun yasaları yapmaları, yasaları övmeleri, yermeleri hep kendi bakış açılarına göredir. Onlar, kendilerinden fazla güce sahip olmasınlar diye, bilgili, yetenekli, başarılı insanları korkutmak, kazanmalarını önlemek için başkalarından daha çok şey elde etme isteğinin çirkin, haksızlık ve adaletsizlik olduğunu söylerler.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılabilir?

- A) İnsanın koyduğu yasalar doğal durumda var olan güç dengesini bozmaktadır.
B) İnsanların, yasalar olmadan uyumlu yaşamaları olanaksızdır.
C) Adil bir yönetimin temelini insanlar arasındaki eşitlik oluşturur.
D) Devlet yönetiminde genel irade etkili olmalıdır.
E) Devletin varlığı insan doğasının bir gereğidir.

SİYASET FELSEFESİ - II

1. İnsanlar organizma olarak benzerlik gösterebilirler, düşünce ve eylemleri bakımından farklı özellikleri ve farklı amaçları vardır. Bu farklılıklar sosyal hayatta farklılıklara, kimi zaman çelişikliklere yol açar. Söz gelimi, adalet, sosyal ihtiyaçlara ve toplumda yararlı görülen her olguya aynen karşılık gelmeyebilir. Dolayısıyla bu ilişkileri biçimlendirme, düzenleme ihtiyacı ve bu ilişkilere görünür bir düzen verme hedefi normları ortaya çıkarmıştır.

Bu parçada siyaset felsefesi ile ilgili kavramlardan hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Meşruiyet
B) İnsan hakları
C) Hukuk
D) Bürokrasi
E) Sivil toplum

2. Hobbes'a göre, insanları bir araya getiren dostluk, arkadaşlık değil; çıkar, fayda, şan ve şöhrettir. İnsanların birbirlerini seviyor gibi görünmelerinin aldatıcı olduğunu iddia eden Hobbes, "İnsan insanın kurdudur." tezini ortaya atar. Ona göre insan, kendi isteklerini gerçekleştirmek için diğer insanlarla diyalog kurar. Herkes, kendi isteğini gerçekleştirmek isteyince de aralarında kavga, düşmanlık ve savaşla sonuçlanan rekabet ortaya çıkar. Böylelikle dostluk ve arkadaşlıktan öte, korku ve faydaya dayalı bir sosyal birliktelik oluşur.

Bu parçaya göre, devletin ortaya çıkmasında etkili olan faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İhtiyaçların çoğalması
B) Eşitlik içinde yaşama özlemi
C) Güvenlik endişesi
D) Özel mülkiyetin edinilmesi
E) Özgürlüğün kaybedilmesi

3. Hukuk devleti yasa devleti demek değildir. Devleti yönetenler yasa yaparak devleti yönetebilir, hatta bu yasalar biçimsel olarak anayasaya da uygun olabilir, ancak yapılanlar hukuka uygun olmayabilir. Söz gelimi, Bulgaristan'da yaşayan Türklerin isimleri bir dönem zorla değiştirilmeye çalışılmıştır. Bu uygulama yasal da olabilir fakat hukuka uygun değildir.

Parçada sözü edilen hukuk devleti olma ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sivil toplumun varlığı
B) Devletin bağımsızlığı
C) Yargı önünde eşitlik
D) Güçlerin ayrılığı ilkesi
E) İnsan hak ve özgürlükleri

4. Toplum olmadan devlet olmaz. Toplumun düzen içinde olması için, insanların eylemlerini denetleyen hukuk kuralları olmalıdır. İnsanların mutlu yaşayabilmesi ancak hukuk düzeni içinde gerçekleşebilir. Hukuk düzeninin varlığı da devletin varlığına bağlıdır. Hukuk düzeninin kurulabilmesi, yürütülebilmesi için devletin zor kullanma gücüne ihtiyaç vardır. Dolayısıyla devlet toplumun dışında düşünülemez.

Bu parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmaktadır?

- A) İnsanlar hak ve çıkarlarını korumak hukuk devletinde olanaklıdır.
B) Devlet, toplum ve hukuk varlıkları birbirlerine bağlı olgulardır.
C) Devlet, toplumu yönetme adına her türlü hukuksal düzenlemeyi yapabilir.
D) Hukuk kurallarının kaynağı devlet iradesidir.
E) Devlet varlığını hukukun üstünlüğü ile sürdürür.

5. Devlet ve onu yönetenler, o ülke vatandaşlarına karşı ne kadar yumuşak ve hoşgörülü yaklaşırsa insanların ilişkileri de aynı ölçüde esnek olacaktır. Olumsuz tutumları ile devlet gücünü kötü kullananlar olduğunda, toplumda giderek devlete karşı olumsuz duygular gelişir. Böyle bir gelişme karşısında devlet ve bireyler çok dikkatli davranmak durumundadırlar. Yanlılıkla ortaya çıkabilecek hatalar bireyleri devletten soğutabileceği gibi, devleti de daha sertleşmeye iterek sonuçta toplumsal düzen bozulur.

Bu parça, siyaset felsefesinin aşağıdaki sorularından hangisinin sorgulanmasına örnek oluşturur?

- A) İdeal devlet kurmak mümkün müdür?
B) En iyi yönetim biçimi hangisidir?
C) Devletin varlık nedeni nedir?
D) Birey devlet ilişkisi nasıl olmalıdır?
E) İdeal toplumsal düzen nasıl olmalıdır?

6. Devlet, sivil toplumun değişik alan ve bölgelerinin sınırlarını belirleyen yasalar çıkarır. Bu sınırlar içerisinde devletin müdahalesi söz konusu olmayacağından, sivil toplum, devletin hareket alanını kısıtlamış olur. Sivil toplum ve devlet birbirlerine anayasa ve birinin diğerine karşı hak ve yükümlülüklerini belirleyen yasalarla bağlanır. Devlet, sivil toplumların özerk durumlarını güvence altına alır, zayıf grupları güçlü olanlara karşı korur, onların üyesi olan vatandaşlarının özgürlüklerini kullanmaları için uygun ortamı sağlar.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Sivil toplumun varlığı devlet otoritesinin etkinliğini artırır.
B) Sivil toplum, devletin siyasi otoritesine bağlı olarak örgütlenen kuruluşlardır.
C) Sivil toplum devlete rağmen ve ona karşıt olan bir örgütlenme biçimidir.
D) Sivil toplum devletten özerktir, fakat ondan kopuk bir alan değildir.
E) Sivil toplumun varlığı devletin varlığıyla olanaklıdır.

7. Günümüz demokrasisinde, toplumsal yaşam içinde kendi kendine oluşan, kendi desteğini kendi varlığından alan, devletten özerk, gönüllü yapılanmalara büyük önem verilmektedir. Sosyal hayatın organize alanını oluşturan bu yapılanmalar özerktir fakat bir hukuki düzen ya da kurallar kümesine bağlıdır.

Bu parçada sözü edilen siyaset felsefesi kavramı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ütopya
B) Sivil toplum
C) İdeal toplum
D) Doğa durumu
E) İnsan hakları

8. Demokratik bir devlette hükümet, yaptığı eylemlerin halk tarafından bilinmesini gerektirmektedir. Eğer hükümetin faaliyetleri ve politikalarının sonuçları hakkında doğru ve güncel bilgi mevcut olmaması durumunda halkın seçimlerde bilinçli bir tercih yapamaz. Bu hükümetin bireylere sunduğu bir ihsan değil; tamamen demokrasinin gerektirdiği bir ödevdir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Hukukun üstünlüğünün
B) İktidarın meşruiyetinin
C) Yargı bağımsızlığının
D) Temel hak ve özgürlüklerin
E) Yönetimin saydamlığının

9. Devletin başlıca görevi, toplumu oluşturan bireylere insan onuruna yaraşan bir yaşam sağlamaktır. Bireyi esas alan ve onu birtakım kolektif kurum ya da varlıklardan üstün kabul eden devlet yapısına geçiş, ancak özgürlükçü bir yönetim anlayışıyla olanaklıdır. Devlet, temel insan hak ve özgürlüklerini güvence altına almakla yükümlüdür.

Bu parçadaki görüşü savunan biri, felsefede aşağıdakilerden hangisiyle nitelendirilir?

- A) Liberalist
B) Faşist
C) Anarşist
D) Nihilist
E) Sosyalist

SİYASET FELSEFESİ - III

1. İktidara sahip olan herkesin sahibi olduğu gücü kötüye kullanması kaçınılmazdır. Bunun önlenmesi ve böylece özgürlüğün sağlanması için her gücün başka bir güçle frenlenmesi gerekir. Bu esastan hareket ederek devlette, birbirlerinin çalışmalarını sınırlayacak, frenleyecek, birinin kötüye kullanılmasını diğerinin önlemesini sağlayacak birbirinden farklı organların bulunması özgürlüğün korunması için vazgeçilmezdir.

Bu parçaya göre, özgürlüğün korunması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Bireyler haklarının genişletilmesine
- B) Toplumsal birliğin sağlanmasına
- C) Bürokratik yapının varlığına
- D) Kuvvetler ayrılığı ilkesine
- E) Sivil toplumun güçlü olmasına

2. Hobbes'a göre, hem özgürlüğü seven hem başkaları üzerinde egemen olmayı isteyen insanın, devlet kurup kendine kısıtlama getirmesinin nihai nedeni, kendilerini koruma ve daha iyi bir yaşam sürme yönündeki sağduyularıdır. Yani devletin varlık nedeni, insanları korku dolu bir saygıyla bir arada tutacak, emirlere uyma performanslarına ve doğa kanunlarını gözlemelerine bağlı olarak cezalandırma korkusuyla birbirlerine bağlayacak görünür bir güç yokken onları doğal tutkularının sonucu olan savaş şartlarından kurtarmaktır.

Bu parça, siyaset felsefesinin aşağıdaki sorularından hangisinin sorgulanmasına örnek oluşturur?

- A) İktidar kaynağını nereden alır?
- B) İdeal devlet nasıl bir niteliğe sahiptir?
- C) Egemenliğin kullanılış biçimleri nelerdir?
- D) Birey-devlet ilişkisi nasıl olmalıdır?
- E) İdeal bir devlet kurmak mümkün müdür?

3. İnsan sadece birey değil, toplumun bir parçası, devletin bir üyesidir. Buna göre hakları ve yükümlülükleri, ilişkide olduğu toplum içinde ve devlet tarafından belirlenir. Bir başka ifadeyle insanların hakları, ödevlerinin karşılığı olarak tanımlanır.

Aşağıdakilerden hangisi, bu parçadan çıkarılabilecek bir sonuçtur?

- A) Hak ancak toplum içinde doğabilir.
- B) Devletin temelini insan hakları oluşturur.
- C) İnsanlar doğuştan birtakım haklara sahiptir.
- D) Adalet hakları korumakla sağlanabilir.
- E) Devletin etkinliği haklarla sınırlıdır.

4. Devletin kudreti mutlak ve süreklilik gösterir, bu kudreti diğer iktidar sahibi gerçek ve tüzel kişilerin üzerindedir ve bu özelliği ile emretme ve yön verme yetkisine sahiptir. Öte yandan devlet, kendi hür iradesiyle kabul ettiği sınırlamalar dışında uluslararası alanda da başka hiçbir sınırlamaya tabi tutulamaz.

Parçada sözü edilen siyaset felsefesi kavramı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hukuk
- B) Adalet
- C) Bürokrasi
- D) İktidar
- E) Egemenlik

5. Yasama organı yasal düzenlemeler yaparken anayasaya uygunluğu gözetmeli, yürütme ve yargı da bu yasal düzenlemeleri gözeterek hareket etmelidir. Yani kanun her neyse, ilgili ve yetkililer ona uymalıdır. Öte yandan kanunlar ve uygulamalar adaleti ve huzuru tesis edici olmalı, kamu vicdanında kabul görmelidir.

Bu parça, siyaset felsefesi kavramlarından hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Bürokrasinin
- B) Meşruiyetin
- C) Sivil toplumun
- D) Egemenliğin
- E) İnsan haklarının

6. Locke'a göre, henüz devletin ortaya çıkmadığı doğa durumunda her bireyin devredilemez, elinden alınamaz olan hayat, özgürlük ve mülkiyet hakları vardır. Locke bunları doğal haklar olarak kabul eder. Doğa durumunda doğal haklara sahip olan bireyler eşit ve özgür bir biçimde hayatlarını sürdürürler. Locke'un yazılarında, belirtmiş olduğu doğa durumu yaşamın tarihsel kanıtları yoktur. Ancak Locke siyasi felsefesini, varsayımsal bir doğa durumundan hareketle ortaya koyar.

Locke'un doğa durumu varsayımına dayanma gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devletin gerekliliğini göstermek
- B) İktidarın kaynağını ortaya koymak
- C) İdeal yönetim biçimini belirlemek
- D) İnsanın haklarını temellendirmek
- E) Egemenliğin dayanağını açıklamak

7. Topluma katılan her birey, kendisini tüm haklarıyla topluma bağlayarak varlığını, bütün kuvvetini, el birliğiyle genel iradenin emrine verir ve böylelikle bütünün bölünmez parçası olur. Her bireyin kendini bütünüyle topluma bağlaması ve herkesin aynı durumda olması; gerçekte her bireyin hiç kimseye bağlanmaması anlamına gelir. Çünkü toplumun her bireyi kendisi üzerinde başkalarına tanıdığı hakların aynısını elde ettiği gibi, vazgeçtiği haklar da eşit olacaktır. Ancak birey elindekini koruma adına daha çok güç kazanacaktır.

Rousseau'nun görüşlerini yansıtan bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Toplumsal yaşamda herkesin eşit yaşam sürdürmesi olanaksızdır.
- B) Birey, bir otoritenin yönetimi altına girmekle özgürlüklerini kaybeder.
- C) Bir egemenin yönetimi altına giren her birey herkes kadar özgürdür.
- D) İnsanlar toplum içinde, yalnız başlarına olduğundan daha özgürdürler.
- E) İnsanın doğasında ortak bir irade altında birleşme duygusu vardır.

8. Her türlü otorite alçaltıcıdır. Otorite belli bir seviyenlikle, bazı ödülleri ve karşılıklarla birlikte uygulandığında insanı ürkütücü derecede ahlaksızlaştırır. Bu durumda insanlar üzerindeki baskının daha az bilincine varırlar ve böylece yaşamlarını, başka insanların standartlarına göre yaşayarak, sanki başka insanların eski elbiselerini giymiş gibi kendileri olmayarak, tatsız tuzsuz bir rahatlık içinde sürdürürler. Oysa özgür olacak insan uyumsuz olmalıdır. İnsanlara rüşvet vererek uyum göstermelerini sağlayan otorite aramızda dolaşan aşırı besili bir barbarlık türüdür.

Oscar Wilde'in bu görüşleri aşağıdakilerden hangisine yakındır?

- A) Adam Smith'in liberalizmine
- B) Proudhon'un anarşizmine
- C) Karl Marks'ın sosyalizmine
- D) Rawls'ın sosyal hukuk devlet anlayışına
- E) Rousseau'nun betimlediği doğa durumuna

9. Devletin varlık nedeni güvenlidir. İnsanlar ise özgür yaşamayı arzu eder. Ancak güvenlik ile özgürlük karşılıklı olarak birbirlerini tehdit ederler. Güvenlik tedbirlerinin artırılması kişiyi daha güvende kılarken onu daha az özgür yapar. Özgürlüğü genişleten uygulamalar da güvenliği azaltabilir. Ancak kişinin güvenliğini artıran tedbirler aynı zamanda onun özgürlüğünü de artıracaktır. Çünkü kişi eğer fiziksel olarak daha güvende olursa istediklerini yapmada da daha özgür olacaktır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Özgürlük de güvenlik de insanın vazgeçemeyeceği ihtiyaçlardır.
- B) Özgürlük ile güvenlik birbiriyle ortakyaşar bir ilişki içindedir.
- C) Güvenliğin sağlandığı bir yerde özgürlüklerde güvende olur.
- D) Özgürlük ile güvenlik birbirinin ön şartları durumundadırlar.
- E) Özgürlüğün yokluğu güvenliğin yokluğunu, güvenliğin yokluğu özgürlüğün yokluğunu getirir.

BİLİM FELSEFESİ - I

1. 1919'da bir defasında, bana Adlerci görünmeyen bir klinik olaydan Adler'e söz ettim. Fakat Adler, çocuğu henüz görmemiş olmasına rağmen, aşâğılık kompleksi teorisinin kavramlarıyla olayı kolayca açıkladı. Ona bu kadar nasıl emin olabildiğini sorduğumda, 'Bundan önceki bin tecrübem sayesinde' diye cevap verdi. Ben de ona şunu söylemekten kendimi alamadım: 'Artık bu yeni vakıyla sizin tecrübeleriniz bin bire ulaşmıştır sanırım.'

Karl Popper, anlattığı bu hikaye ile pozitivist bilim anlayışını hangi yönüyle eleştirmektedir?

- A) Bilimsel araştırma ilkelerini
B) İnsan aklına duydukları güveni
C) Bilim çevresinin bağlı oldukları kuramı
D) Bilimsel çalışmalarında izledikleri yöntemi
E) Araştırmalarını paradigmaya bağlı yapmalarını

2. Bilim, bir insan uğraşı olarak belirli bir kültür ortamının ürünüdür. Bilim kültürü etkilediği gibi kendisi de kültürden etkilenir. Kültür içinde; toplumsal değerler, siyasi yapı, sosyoekonomik faktörler, felsefi düşünceler, dini inançlar sayılabilir. Bilim tarihinde kimi zaman dini inançların bilimsel çalışmaları etkilediği görülmektedir. Örneğin, bazı bilim insanları Hristiyanlık inancında Tanrının evreni en mükemmel şekilde yarattığı ve en mükemmel geometrik şeklin de daire olarak düşünüldüğü için, dünyanın yörüngesini de daire olarak tasarlamışlardır.

Bu parçada sözü edilen durum, bilimsel çalışmayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine aykırı olduğu kesinlikle söylenebilir?

- A) Düzenlilik
B) Nesnellik
C) Güvenirlilik
D) Geçerlilik
E) Değişebilirlik

3. En iyi açıklama en basit olanıdır. Eğer belirli bir fenomeni açıklayan iki rakip teori varsa, bunlardan daha basit olanı tercih edilmelidir. Bilimsel bir ilke olarak, karşı karşıya olduğunuz bir problemde her şey eşitse, en basit açıklamanın doğru olduğu varsayılır. Örneğin, başınıza kuş pisleldiyse; birinci açıklama olarak bunun, başınıza devlet kuşu konacağına işaret ettiğine, ikinci açıklama olarak, bir kuşun altından geçtiniz. Bu teorilerden ikincisi daha basit olması nedeniyle kabul edilir.

Bu parçada sözü edilen bilimsel ilke aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dakiklik
B) Sınırlılık
C) Açıklık
D) Seçicilik
E) Tutarlılık

4. Bilimin gelişmeye başladığı İlk Çağ'da gözlem sonuçlarının deneyle ispatı önemsenmiyordu. Doğa hakkındaki bilgileri genellikle Antik el yazmalarından edinilenler ile düşünürlerin görüşlerinin bir karmasıydı. Varsayımlarını, geliştirdikleri kuramları deneyle kontrol etme ihtiyacı hissetmiyorlardı. Bu bilimsel çalışma yapma alışkanlığı Orta Çağ'a dek sürdü. Elbette arada bir doğru bilgilere tesadüf ediyorlardı, fakat bilgi dağarcıklarının çoğu hurafeler ve varsayımlara dayalı bilgi kırıntılarından ibaretti.

Parçada sözü edilen bilim zihniyeti hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Düşüncelerini her koşulda savundukları
B) Bilimsel bilginin yayılmasına öncülük ettikleri
C) Eleştirel bakıştan yoksun oldukları
D) Özgün kuramlar geliştirdikleri
E) Çağın ihtiyaç duyduğu konuları araştırdıkları

5. Bilim, bir çalışma alanı olarak ilk elde ve anında hiçbir ekonomik değer taşıyamaması bakımından diğer mesleklerden farklılık gösterir. Bir hukukçu bir davayı savunur, hakim davayı bir karara bağlar, hekim hastaları iyileştirir, bir mühendis köprü, başka bir mühendis otomobil tasarlar. Bunların hepsi insanların hemen karşılığını ödemeye hazır oldukları meslek alanlarıdır. Oysa bilimin ürettiği şeyler öyle satılabilir şeyler değildir. Bilim insanı salt bilmek, anlamak, neden sonuç ilişkisini çözmek peşindedir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bilimin olanı olduğu gibi bildirdiği
- B) Bilimin evrensel olduğu
- C) Bilimin birikimli olarak ilerlediği
- D) Bilimin entelektüel değeri
- E) Bilimin deneysel yöntemlere dayandığı

6. Aristoteles'e göre, cisimler ağırlıklarıyla orantılı bir hızla yere düşerler. Bir cismin hareket etmesi için ona sürekli bir kuvvet etki etmelidir. Bugün yanlış olduğu bilinen Aristoteles'in bu fizik kuralları, fizik bilmeyen her kesin sezgiyle ulaştığı sonuçlardır. El arabasıyla inşaata malzeme taşıyan işçinin, sabanına koşulu öküzlerle tarlasını süren çiftçinin hareketi başka türlü algılaması zordur. Aristoteles'in kuralları, yaşama ve algılamalarımıza o kadar uygundur ki, insanlar Newton'a gelinceye kadar, yaklaşık 1800 yıl boyunca ondan hiç şüphe etmemiştir. Ama bilim şüpheye, sorgulamaya, gözleme dayanır. Eğer bir cismin hareketi için ona sürekli kuvvet uygulamak gerekiyorsa, gök cisimlerini kim itiyor veya çekiyor? Dalından düşen elmayı yere iten veya çeken şey nedir?

Bu parçaya dayanarak bilimle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Gündelik yaşamımızı kolaylaştırır.
- B) Deneyimlerimizdeki yanlışları ortaya çıkarır.
- C) Doğa olaylarının kontrol edilmesini sağlar.
- D) Çeşitli alanlardaki bilgileri birbiriyle ilişkilendirir.
- E) Varlığın neliği hakkında kesin bilgiler sunar.

7. Günümüz insanlarında bilimsel bilginin "doğru" ve "güvenilir" olduğuna ilişkin güçlü bir inanç vardır. Peki, bu inancın dayanağı nedir? Bu inancın oluşmasında bilimsel bilginin ve yönteminin defalarca sınanarak işe yaradığının kanıtlanması etkili olmuştur. Galile'den bu yana bilimsel yöntemlerle ortaya konan bilgilerin gerek uygarlığın gelişmesinde gerek yaşamımızda birçok yansıması görülmektedir. Bilim sayesinde dünyamızın uydusu olan Ay hakkındaki mitler yıkılmış ve Ay'a gidilmiştir. İnsanın kaderi olarak inanılan hastalıklar tedavi edilmiştir. İnsan doğa karşısındaki aciz görünümünü bilimsel bilgilerle aşmıştır.

Bu parçaya göre, bilime duyulan güvenin kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaşam pratiğinde iş görmesi
- B) Olanı olduğu gibi betimlemesi
- C) Deneysel olarak kanıtlanabilir olması
- D) Sistemli ve düzenli bilgi olması
- E) Birikimli olarak ilerlemesi

8. Bilimselliğin; gözlenebilirlik, ölçülebilirlik, iletilebilirlik, tekrarlanabilirlik ve sınanabilirlik olmak üzere beş temel ölçütü bulunmaktadır.

Buna göre, aşağıda verilen tanımlardan hangisi, ayraç içindeki ölçütü karşılamaktadır?

- A) Bilimsellik, ele alınan öge ve süreçlerin duyu-larla algılanabilir nitelikte olmasını gerektirir. (Sınanabilirlik)
- B) Bilimsellik, incelenen öge ve süreçlerin, sayısal ifadelerle betimlenebilir olmasını gerektirir. (Tekrarlanabilirlik)
- C) Bilimsellik, başka kişilere açık bir dille anlaşılır şekilde aktarılabilir olmasını gerektirir. (İletilebilirlik)
- D) Bilimsellik, belli koşullarda gözlem ve ölçümlerin başkaları tarafından test edilebilir olmasını gerektirir. (Ölçülebilirlik)
- E) Bilimsellik, öne sürülen hipotezlerin test edilebilir olmasını gerektirir. (Gözlenebilirlik)

BİLİM FELSEFESİ - II

1. Bilim, olguları araştırmak, olguların nedenini bilmek ister. Örneğin, bilim insanı bilinçli ya da tesadüfen bir olguya dikkat kesilir. Gözlemleyebildiğiimiz evrende bir olay gerçekleşmektedir. Bu olay gerekli ve yeterli durumlar meydana geldikçe kendini yineliyordur. İşte bilim sürekli tekrar eden bu olayın hangi şartlar altında yeniden ortaya çıktığını, yani nedenini araştırıp bulmaya çalışır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

- A) Problem belirleme
- B) Bilimsel açıklama
- C) Hipotez oluşturma
- D) Betimleme yapma
- E) Öngöründe bulunma

2. Gözlem konusunun doğrudan ve bütün olarak gözlenmesi en doğru sonuçlara ulaşılmasını sağlar. Ancak çoğu zaman gözlem konusunun bütünü gözlenemez. Örnek hipotezin kesin olarak kanıtlanması için bütün cisimlerin havada serbest bırakılması ve yere düşüp düşmedikleri gözlenmelidir. Ancak bunun yapılması mümkün değildir. Bunun yerine "cisimler"i temsil eden bir örneklem seçilir. Örneklem üzerinde yapılan deney sonuçları bütüne genellenir.

Bu parça, aşağıdakilerden hangisine "örnek" oluşturur?

- A) Kuram geliştirmeye
- B) Tümevarım yöntemine
- C) Tümdengelim yöntemine
- D) Araştırma problemi belirlemeye
- E) İsabetli öngörülerde bulunmaya

3. Deneylerle önermeler sistematik olarak sınanır ve yanlışlanır ve geçerlikleri sorgulanmaya devam eder. Elbette deneyler sınıma boyutunda gereklidir ancak bazen de sadece gözlemler yeterli olabilir; deneyi aşan, doğrudan gözlemlenemeyen teorik varlıklar da vardır. Bilim bunlar için çıkarımlar yapar.

Bu parçada, bilimsel bilginin aşağıdaki özelliklerinden hangisine işaret edilmektedir?

- A) Ampirik olmasına
- B) Analitik olmasına
- C) Objektif olmasına
- D) Rasyonel olmasına
- E) Pragmatik olmasına

4. Popper'a göre, bilimsellik empirik destek sağlamaya değil, kuramın hangi koşullar altında yanlış olduğunun belirlenebilir olmasına bağlıdır. Bu, yanlışlanan önermelerin bilimsel olduğu demek değildir; yanlış olan önermelerin bulunup ayıklanması sürecidir. Bu süreç içerisinde önermenin yanlışlığının ortaya konulabilmesi, o önermenin sınanabilir olduğunu gösterir. Sınanamayan bir önermenin bize yeni bir bilgi vermesi mümkün değildir.

Buna göre, yanlışlanabilirlik ilkesi dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisi bilimsel bir önerme olarak kabul edilebilir?

- A) Evren yoktan var olmuştur.
- B) Bütün sürüngenler soğuk kanlıdır.
- C) Yarın güneş ya doğacak ya doğmayacak.
- D) Bir şey ne ise odur, her şey kendisinin aynısıdır.
- E) Parafinden yapılan mum sıcak su içine atılırsa erir.

5. Bilim felsefesi, geleneksel felsefeye özgü olan asil gerçekliği yakalama, evrensel doğruyu ortaya koyma amacıyla değildir. Pek çok kimse için bilim felsefesi, bilimin ulaştığı sonuçlara dayanan bütüncül bir dünya görüşü oluşturma çabasıdır; ya da öyle olmalıdır. Bu beklenti yerinde olsa bile, bilim felsefesinin tutumunu yansıtmamaktadır. Bilim felsefesi, gerçekliğe ilişkin bütüncül bir görüş oluşturmaktan çok, bilimi düşünsel bir etkinlik olarak anlamak ister.

Bu parçaya göre, bilim felsefesinin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgün bilimsel görüşler oluşturmak
- B) Bilimsel verilerin doğruluğunu irdelemek
- C) Bilimin doğasını anlamak
- D) Bilimsel anlayışın doğuşunu incelemek
- E) Bilimin yaşama etkisini incelemek

6. Kopernik'in güneş sistemi üç yüzyıl boyunca bir hipotez olarak kaldı. Hem de doğruluğu üzerine bire karşı yüz bin, on bin bahse girişilebilecek bir hipotez olarak. Ama ne zaman ki Le Verrier, bu sistem sayesinde elde edilen bilgilere dayanarak bilinmeyen bir gezegenin uzayda mutlaka olması gerektiğini hesapladı; ne zaman ki Galile, gerçekten bu gezegeni keşfetti, Kopernik sistemi de kanıtlanmış oldu.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılamaz?

- A) Le Verrier'in bulguları, daha önce yapılmış araştırmalara dayanmaktadır.
- B) Kopernik'in hipotezinin yanlışlanmaması, hipotezini pekiştirmiştir.
- C) Galile, Kopernik'in hipotezine dayanarak yeni bilgilere ulaşmıştır.
- D) Bilimde gelişme, bilim insanları arasındaki işbirliğinin bir sonucu olarak gerçekleşir.
- E) Bilimsel bilgilere ulaşılmasında birçok bilim adamının katkısı olmuştur.

7. Bilime değer vermeyen, bilimsel düşünemeyen veya sorunlarına bilimsel veriler ve yaklaşımlarla çözüm üretmeye yanaşmayan, her türlü bilimsel düşünceyi engelleyen, doğruyu söyleyen bilim insanlarını susturan toplumlar geri kalırlar.

Bu parça, bilim felsefesinin hangi sorusuyla ilişkilendirilebilir?

- A) Bilimin değeri nedir?
- B) Bilimsel yöntem nedir?
- C) Bilimselliğin ölçütü nedir?
- D) Bilimsel bilgiler güvenilir midir?
- E) Bilimde nesnellik mümkün müdür?

8. Bilim insanları mutlak gerçeği, değişmez hakikati, kesin bilgiyi bilmek için çalışır. Ancak bilim kimi zaman birikimli olarak ilerleyerek evrimsel olarak değişir, kimi zaman da olgu, teori ya da paradigma değişimiyle devrimsel bir değişime uğrar.

Bu parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bilimde esas olan şüphe etmektir.
- B) Bilimsel bilgi, işimize yarayan bilgidir.
- C) Doğru bilgi bilimle sınırlı değildir.
- D) İnsan bilimle her şeyi bilemez.
- E) Mutlak bir bilimsel bilgi yoktur.

9. Bilim eşya dünyasını, sadece onlardan gelen verilere dayanarak açıklığa kavuşturmaya çalışır. Bu açıklamada duygulara, ön yargılara, kişisel değerlere yer yoktur. Bilim tarafgirlikten ne ölçüde uzaksa o kadar inandırıcı ve gerçeğe yakındır.

Bu parçada bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Mantık ilkelerine uygun olması
- B) Sistemli ve düzenli bilgilerden oluşması
- C) Olayları denetim altına alma olanağı vermesi
- D) Açıklamalarının nesnel olması
- E) Olaylar arasındaki ilişkileri açıklaması

BİLİM FELSEFESİ - III

1. MS. 150 yıllarında Claudius Ptolemy'nin gök cisimlerinin hareketi için koyduğu kurallar Katolik kilisesinin görüşüyle uyuşunca 16.yüzyıla kadar yer-küremiz evrenin merkezi olarak kabul edilmiştir. Ne zaman ki Kopernik, yaptığı gözlemlerden sonra gerçekle yüz yüze gelmemizi sağladı, o andan sonra yer-küremiz taşımakta olduğu evrenin merkezi olma onurunu güneşe kaptırdı.

Bu parça, aşağıdakilerden hangisine örnek oluşturur?

- A) Bilimin birikimli olarak ilerlemesine
- B) Bilimsel yasaların uygulanabilir olmasına
- C) Bilimin mantık kurallarına uymasına
- D) Bilimsel bilgilerin yanlışlanabilir olmasına
- E) Bilimsel bilgilerin genellenebilir olmasına

2. Bilimsel denilen kuramların bir kısmının zaman içinde hatalı olduğunun ortaya çıktığını gözlemlemekteyiz. Bilim tarihinde bunun birçok örneği vardır. Örneğin, Newton fiziğinin bir kısım kuramları, Kuantum fiziği tarafından yanlışlanmıştır. Buna rağmen, hiçbir zaman Newton fiziğinin bilimsel olmadığından söz etmeyiz. Tam tersine Kuantum fiziği ne kadar bilimselse Newton fiziği de o kadar bilimseldir. Çünkü bilimsel olma empirik destek sağlamaya değil, kuramın hangi koşullar altında yanlış olduğunun belirlenebilir olmasına bağlıdır.

Bu parçada söylenenler aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı olabilir?

- A) Bilimsel kuramlar nasıl yanlışlanır?
- B) Bir kuramın doğruluğunun ölçütü nedir?
- C) Bir kuram ne zaman doğrulanmış sayılmalıdır?
- D) Bilimsel kuramlar ne zaman yanlışlanmış sayılmalıdır?
- E) Bir kuramın bilimselliğinin ölçütü nedir?

3. Kuhn'a göre bilim, çeşitli nitelikleri olan bilim dönemlerinden geçerek gelişir. Bu dönemlerden biri, geçerli paradigmanın sorunsuzca işlediği dönemdir.

Parçada sözü edilen bilim dönemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olağan bilim dönemi
- B) Bilimsel devrim dönemi
- C) Bilim öncesi dönem
- D) Bunalımlı bilim dönemi
- E) Olağanüstü bilim dönemi

4. "Bütün insanlar kırmızı kanlıdır." dediğimizde bu önermenin doğruluğundan kimse kuşku duymaz. Çünkü şu ana kadarki deneyimlerimiz hep böyledi. Ancak Popper'a göre bu tür önermeler kesin olarak doğrulanamaz. Çünkü böyle önermeler geleceği de kapsamaktadır. Oysa biz geleceği yaşamadık, dolayısıyla şimdiye kadarki deneyimlerimizin bizi yanıltmamış olması gelecek için kesin kanıt olamaz. Belki de gelecekte kırmızı kanlı olmayan bir insan doğacaktır ki, böyle tek aykırı bir örnek bu önermeyi çürütür.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Bir önerme pratikte gördüğü iş ölçüsünde doğrudur.
- B) Sınırı belirsiz önermeler ancak doğrulanmış başka bilgilerle uyuyorsa doğrudur.
- C) Genel önermeler kesin olarak doğrulanamaz fakat kesin olarak yanlışlanabilir.
- D) Bir önerme, betimlediği gerçekliğe karşılık geliyorsa doğru, gelmiyorsa yanlıştır.
- E) Bir önermenin doğruluğu deneyle ispatlanmasına bağlıdır.

5. Paradigmalar tarafından sunulan çözümler zamanla yetersiz kaldığında paradigmanın artık geçerliliğini yitirmesi söz konusu olur. Bu durumda yeni bir paradigma ortaya koymak gündeme gelir ki, buna paradigma değişikliği denilir. Bu dönemde eski paradigmalar direnirler. Kuhn, paradigma değişikliğini bilimsel bilginin gelişimi olarak ifade eder.

Kuhn'a göre, paradigma değişikliğinin yaşandığı bilim dönemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olağan bilim dönemi
B) Bilimsel devrim dönemi
C) Bilim öncesi dönem
D) Bunalımlı bilim dönemi
E) Skolastik bilim dönemi

6. Bilim önemli ölçüde muhafazakardır ve bu da onun gerçeğe ulaşma sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu muhafazakarlığın bir nedeni, bilimin yapısı itibarıyla doğadan edindiği bilgileri şimdiye kadar oluşturmuş olduğu genel doğrular ve temel yasalar çerçevesinde yorumlamasından kaynaklanır. Öyle ki, yeni veriler mevcut düzeneği açmaza sürüklediği durumlarda bilim genellikle düzeneğini yenilemektense bu verilerde bir sorun olduğunu bulma eğilimine girer. Ya da bazı somut deney sonuçlarını görmezden gelmesini beraberinde getirir. Tüm bunlar da, doğayı anlamamızı geciktirir.

Bu parçada, aşağıdakilerden hangisinin bilimsel araştırma sürecini etkilediği vurgulanmaktadır?

- A) Doğadaki her olayın bir nedeni olduğu varsayımına dayanmanın
B) Önceki benzer bilimsel çalışmalardan yararlanmanın
C) Somut bir olguya dayanmadan ulaşılan genellemelerin
D) Bütünün sınırlı sayıdaki elemanı ile yapılan deneylerin
E) Mevcut bilgilerle oluşturulmuş olan paradigmaların

7. "Yarın hava ya sıcak ya da soğuk olacaktır." önermesi bilimsel değildir. Çünkü bu önerme her şekilde doğru çıkacaktır. Şöyle ki, yarın hava sıcak olduğunda önerme doğru olur; ya da yarın hava soğuk olduğunda önerme yine doğru olur. Bu tür önermeler Popper'a göre mantıksal kurgu içinde birden fazla olasılığı taşıdığından sınamaya imkan vermezler bu yüzden yanlışlanabilir değildirlir ve bilimsellik ile ilişkileri yoktur.

Bu parçada eleştirilen bilimsellik ölçütü, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğrulanabilirlik
B) Sınanabilirlik
C) Yanlışlanabilirlik
D) Açıklanabilirlik
E) Uygulanabilirlik

8. Bilim insanları savundukları görüşlerle ilgili olarak eleştiriye pek açık değillerdir. Sadece olgularla ters düştü diye hemen teoriden vazgeçmezler. Genellikle ya anomaliyi açıklamak için kurtarıcı bir hipotez oluştururlar ya da anomaliyi açıklayamıyorlarsa onu göz ardı eder ve dikkatleri başka problemlere çevirirler. Bilim insanları anomalilerden, aykırı örneklerden söz ederler fakat yanlışlamalardan söz etmezler. Şüphesiz bilim tarihi birçok teorinin nasıl çürütüldüğüne dair hikayelerle doludur. Fakat bu hikayeler, ilgili teori terk edildikten çok sonra uydurulmuştur.

Lakatos'un bu düşüncelerinden aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılabilir?

- A) Bilimsel yöntem uygun biçimde elde edilen bilgiler yanlışlanamaz.
B) Bilim insanının dünya görüşü, yapacağı bilimsel çalışmaları ve bulguları nasıl yorumlayacağını etkiler.
C) Bilimdeki teoriler, bilim insanlarının ortaklaşa çabalarıyla gelişir.
D) Bilimsel bilgiler doğru olarak kabul edilen bir takım teorilere dayanır.
E) Birçok testten başarıyla geçmiş olan bilgilerin bilimselliğinden kuşku duyulamaz.